

POLOŽAJ OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Svoboda, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:145775>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni diplomski studij (*Financijski menadžment*)

Ana Svoboda

**POLOŽAJ OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Osijek, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni diplomski studij (*Financijski menadžment*)

Ana Svoboda

**POLOŽAJ OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Kolegij: Financijsko posredništvo

JMBAG: 0010226276

e-mail: asvoboda@efos.hr

Mentor: prof. dr. sc. Dubravka Pekanov

Komentor: dr. sc. Ana Zrnić

Osijek, 2023.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics and Business in Osijek
Graduate Study (*Financial Management*)

Ana Svoboda

**POSITION OF INSURANCE COMPANIES IN THE REPUBLIC
OF CROATIA**

Graduate paper

Osijek, 2023.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Ana Svoboda

JMBAG: 0010226276

OIB: 94640862866

e-mail za kontakt: anasvoboda0@gmail.com

Naziv studija: Sveučilišni diplomski studij Financijski menadžment

Naslov rada: Položaj osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj

Mentor/mentorica diplomskog rada: prof. dr. sc. Dubravka Pekanov

U Osijeku, 14. lipnja 2023. godine

Potpis Ana Svoboda

Položaj osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj

SAŽETAK

Društva za osiguranje važni su sudionici financijskog sustava svake države. Jedna od najvažnijih funkcija društava za osiguranje je osigurati pojedinca od neizvjesnog događaja koji može nastupiti u budućnosti. Gledajući iz perspektive financijskog tržišta cilj osiguravajućih društava je mobilizacija financijskih sredstava i njihov plasman. U Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2020. do 2022. godine poslovalo je 15 osiguravajućih društava. U radu je prikazan njihov položaj i značaj u financijskom sustavu Republike Hrvatske. U teorijskom dijelu rada prikazane se osnovne podjele osiguranja te se definiraju najvažniji pojmovi vezani uz osiguranje i društva za osiguranje.

U praktičnom dijelu rada analizira se i uspoređuje poslovanje odabranih osiguravajućih društava u trogodišnjem promatranom razdoblju u segmentima životnog i neživotnog osiguranja. Analizirana su sljedeća osiguravajuća društva: Croatia osiguranje, Allianz osiguranje, Wiener osiguranje, Generali osiguranje i Uniqa osiguranje. Poslovanje odabranih osiguravajućih društava prema segmentima životnog i neživotnog poslovanja analizirano je usporedbom podataka u odabranim pokazateljima, a to su bruto zaračunata premija, neto dobiti, povrat na imovinu i kombinirani razmjer. Prema analiziranim pokazateljima u segmentu neživotnih osiguranja u promatranom razdoblju najuspješnije je bilo Croatia osiguranje, dok u segmentu životnih osiguranja najuspješnije je bilo Allianz osiguranje. Sva promatrana osiguravajuća društva prema analiziranim pokazateljima su bila uspješnija u segmentu neživotnih osiguranja u odnosu na segment životnih osiguranja.

Ključne riječi: osiguranje, životna osiguranja, neživotna osiguranja

Position of insurance companies in the Republic of Croatia

ABSTRACT

Insurance companies are very important participants in the financial system of any country. One of the most important functions of insurance companies is to insure a person against an uncertain event that may occur in the future. From the point of view of the financial market, the goal of insurance companies is to mobilize and place financial resources. There are 15 insurance companies operating in the Republic of Croatia in the period from 2020 to 2022. The paper presents their position and importance in the financial system of the Republic of Croatia. In the theoretical part of the paper, the basic areas of insurance are presented and the most important terms related to insurance and insurance companies are defined.

In the practical part, the activity of selected insurance companies in the segments of life and non-life insurance in the three-year observation period is analyzed and compared. The following insurance companies were analyzed: Croatia Insurance, Allianz Insurance, Wiener Insurance, Generali Insurance and Uniqa Insurance. The business activity of selected insurance companies in the life and non-life segments is analyzed by comparing the data of selected indicators, namely gross premiums, net profit, return on assets and combined scale. According to the analyzed indicators, the most successful company in the non-life segment in the observed period was Croatia Insurance, while in the life segment the most successful was Allianz Insurance. All observed insurance companies were more successful in the non-life insurance segment than in the life insurance segment according to the analyzed indicators.

Keywords: insurance, life insurance, non-life insurance

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Teorijska podloga i prethodna istraživanja	2
2.1. Pojam osiguranja i osiguravajućih društava.....	2
2.2. Sudionici u osiguranju.....	5
2.3. Vrste osiguranja	7
2.4. Društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj	10
3. Metodologija rada	16
4. Opis istraživanja i rezultati istraživanja	17
4.1. Analiza poslovanja odabranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja u promatranom razdoblju	17
4.1.1. Analiza bruto zaračunate premije u segmentu neživotnih osiguranja	17
4.1.2. Analiza rezultata poslovanja i povrata na imovinu odabranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja	22
4.1.3. Analiza kombiniranog pokazatelja za neživotna osiguranja odabranih osiguravajućih društava	25
4.2. Analiza poslovanja odabranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja u promatranom razdoblju	26
4.2.1. Analiza bruto zaračunata premija u segmentu životnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava	26
4.2.2. Analiza ostvarenog rezultata poslovanja i povrata na imovnu odabranih osiguravajućih društava u promatranom razdoblju u segmentu životnih osiguranja	29
5. Rasprava	31
6. Zaključak	34
Literatura	36
Popis slika	41
Popis tablica	42

1. Uvod

Osiguranje predstavlja djelatnost kojom se pojedinci i poduzeća štite od financijskih gubitaka koji bi mogli proizaći iz neočekivanih događaja. Osiguravajuća društva su tvrtke koje se bave pružanjem usluga osiguranja. Rad obuhvaća definiranje pojma osiguranja kroz prikaz osnovnih pojmova vezanih uz osiguranje, vrste osiguranja i sudionike osiguranja. U užem području obuhvaća analizu uspješnosti poslovanja osiguravajućih društava za razdoblje od 2020. do 2022. godine. Predmet ovoga rada je prikaz i analiza poslovanja odabranih osiguravajućih društava u promatranom razdoblju. Problem rada je utvrditi postignute rezultate i uspješnost poslovanja osiguravajućih društava u segmentu životnih i neživotnih osiguranja. Svrha rada je prikaz i analiza položaja osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj kroz teorijski i praktični dio koristeći odgovarajuću znanstvenu i stručnu literaturu i sekundarne podatke.

U radu su postavljena tri cilja. Prvi cilj ovoga rada je predstaviti teorijski okvir osiguranja i osiguravajućih društava kroz definiranje pojma osiguranja, prikaza vrsta i sudionika osiguranja. Drugi cilj rada je prikazati broj osiguravajućih društava i njihov položaj u financijskom sustavu Republike Hrvatske. Treći cilj rada je analizirati rezultate poslovanja i utvrditi uspješnost poslovanja izabranih osiguravajućih društava u segmentima životnog i neživotnog osiguranja u promatranom trogodišnjem razdoblju.

Na temelju iznesenih problema i ciljeva rada definirana je sljedeća hipoteza:

U promatranom razdoblju analizirana osiguravajuća društva su ostvarila bolje pokazatelje u segmentu neživotnih osiguranja u odnosu na segment životnih osiguranja.

Rad je podijeljen na šest cjelina. U uvodu su prikazani i opisani predmet i ciljevi rada te je postavljena hipoteza. Teorijska podloga koja prikazuje pojam osiguranja, vrste i sudionike osiguranja i osiguravajuća društva u Republici Hrvatskoj prikazana je u drugom poglavlju rada. Treće poglavlje rada opisuje metodologiju rada. Analiza poslovanja odabranih osiguravajućih društava usporedbom podataka u odabranim pokazateljima u razdoblju od 2020. do 2023. godine prikazana je u poglavlju četiri. Peto poglavlje obuhvaća raspravu. U zadnjem poglavlju prikazana su promišljanja i zaključci doneseni na temelju provedene analize. Sami kraj rada sadrži popis slika, grafikona, tablica i priloga.

2. Teorijska podloga i prethodna istraživanja

Ovo poglavlje definira pojam osiguranja, vrste i sudionike osiguranja te opisuje položaj osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj. Kako bi definicija pojma osiguranja bila razumljivija potrebno je prvo definirati pojam rizika. Rizik je u širem smislu mogućnost nastanka lošeg događaja. Jedna definicija rizika glasi da je to „potencijalna šteta koja proizlazi iz nesigurnosti u vezi sa situacijom ili događajem“ (Vaughan i Vaughan, 2000:24). Klasić i Andrijančić (2013) navode da rizici mogu biti prenosivi i takve je rizike moguće osigurati te postoje oni neprenosivi, odnosno pretežito prenosivi koje nije moguće osigurati. Tako osiguranje predstavlja jedan od načina kako se zaštititi od rizika. Kako bi se moglo osigurati od nekog rizika, potrebno je da taj rizik ispunjava određene uvjete. Jedan od uvjeta je već prethodno naveden, a to je da rizik mora biti prenosiv, dok su još neki od uvjeta, odnosno elementi rizika od kojih se može osigurati slijedeći:

1. „mora postojati dovoljno veliki broj jednakih jedinki izlaganja da bi se moglo racionalno predvidjeti gubitke
2. gubitak koji je prouzročio rizik mora biti moguće definirati i izmjeriti
3. gubitak mora biti nepredvidiv ili slučajnost
4. gubitak ne smije biti katastrofalan“ (Vaughan i Vaughan, 2000:24).

Upravo zbog prethodno navedenih uvjeta koje rizik mora zadovoljavati nije se moguće osigurati od svih rizika. Ipak, kad rizici ispunjavaju određene uvjete, osiguranje može pružiti sigurnost i zaštitu. Upravljanje rizicima predstavlja jedan od najvažnijih aspekata osiguranja. Vaughan i Vaughanu (2000) upravljanje rizicima smatraju procesom identificiranja, mjerenja i upravljanja rizicima s ciljem smanjenja mogućnosti njihovog nastanka ili ublažavanja njihovih posljedica.

2.1. Pojam osiguranja i osiguravajućih društava

Osiguranje predstavlja jedan od načina upravljanja rizikom. Prema tome osiguranje ima dvije osnovne značajke, a to su:

- „prijenos ili pomicanje rizika od pojedinca na skupinu

- podjela gubitka, na nekoj ujednačenoj osnovi, na sve članove skupine“ (Vaughan i Vaughan, 2000:16).

Na taj se način smanjuje financijski rizik pojedinca i istovremeno povećava financijska stabilnost zajednice. Jedna od definicija osiguranja glasi „osiguranje je mehanizam koji omogućuje pojedincima, poduzećima i drugim organizacijama da prenesu financijski teret rizika na osiguravajuće društvo u zamjenu za premiju“ (Vaughan i Vaughan, 2000:17). U osnovi, osiguranje funkcionira tako da se rizik preuzima od osiguranika i prenosi na osiguravatelja, koji koristi premiju koju je primio kako bi pokrio eventualne gubitke koji bi mogli nastati. U dostupnoj literaturi osiguranje se definira sa stajališta pojedinca i društva. „Sa stajališta pojedinca, osiguranje je gospodarski instrument kojim pojedinac zamjenjuje mali određeni iznos (premija) za veliki neizvjestan financijski gubitak (neizvjesnost od koje se osiguravamo) koji bi postajao da nema osiguranja“ (Vaughan i Vaughan, 2000:16). Osiguranje sa stajališta društva je „gospodarski instrument za smanjivanje i uklanjanje rizika procesom kombiniranja dovoljnog broja istovjetnih izlaganja u skupinu, kako bismo mogli predvidjeti gubitke za skupinu kao cjelinu“ (Vaughan i Vaughan, 2000:16). U korištenoj literaturi osiguranje se prikazuje i kao gospodarska djelatnost stoga se može definirati i na sljedeći način „gospodarska djelatnost kojom se zainteresiranim osobama pruža ekonomska zaštita od različitih rizika koji ugrožavaju njihov život, zdravlje ili imovinu“ (HANFA, 2019:3).

Klasić i Andrijašević (2013) navode dvije osnovne funkcije osiguranja, a to su: funkcija naknade štete i funkcija preventive. Osim prethodno navedene dvije temeljne funkcije osiguravajuća društva „prikupljaju viškove suficitarnih jedinica, potiču individualnu štednju, alociraju sredstva deficitarnim sektorima, pridonose razvoju financijskih tržišta, ulažu u državne i komunalne vrijednosnice te zajednički razvijaju financijske proizvode s drugim financijskim institucijama“ (Ćurak i Jakovčević, 2007:21).

U nastavku se definiraju najvažniji pojmovi vezani uz osiguranje, a to su: predmet osiguranja, opasnosti od kojih se određeni predmet osiguranja, trajanje osiguranja, oblik pokrića štete i premija rizika.

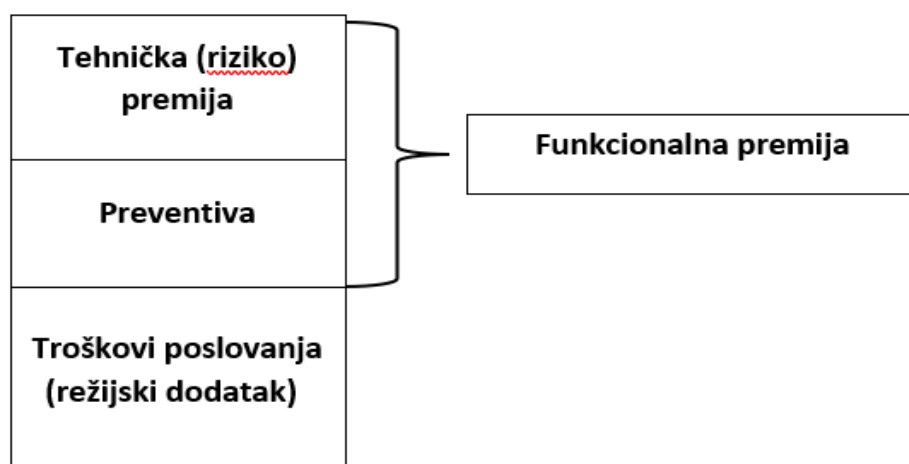
Prema Klasić i Andrijanić (2013) predmet osiguranja je sve što se može oštetiti ili uništiti. To može biti materijalna stvar, imovinsko pravo, osoba ili nešto treće. Rizik od kojeg je određena stvar osigurana može slučajno i iznenada utjecati na osiguranu stvar, a posljedice tog utjecaja su uništenje, oštećenje i gubitak vrijednosti. Navedeno se odnosi na primjerice požar, oluju,

potres, tuču, poplavu, mraz, skrivene materijalne i konstrukcijske nedostatke stroja, provale i pljačke, bolest, prometnu nesreću, smrt. Razdoblje osiguranja mora biti jasno navedeno prilikom sklapanja osiguranja. Oblik pokrića štete, koji osiguravatelj prihvaća za osiguranika, određuje način utvrđivanja naknade u slučaju da osigurani rizik utječe na osiguranu imovinu.

Premija osiguranja je novčani iznos koji ugovaratelj osiguranja plaća osiguravatelju za preuzeti rizik prilikom sklapanja osiguranja. Premija osiguranja može biti:

- „policirana ili ugovorena premija - novčani iznos koji je dogovoren prilikom sklapanja osiguranja
- fakturirana premija - novčani iznos koji je dospio na naplatu
- naplaćena premija - novčani iznos koji je naplaćen
- dužna premija - novčani iznos premije koji je dospio ali nije naplaćen“ (Klasić i Andrijanić, 2013:47).

Ukupna premija osiguranja sastoji se od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Tehnička premija i preventiva su dijelovi funkcionalne premije koja predstavlja iznos koji se koristi za pokrivanje rizika, dok režijski dodatak predstavlja iznos koji se koristi za pokrivanje administrativnih troškova osiguravajućeg društva. Slika 1. prikazuje strukturu premije osiguranja.

Slika 1. Struktura premije osiguranja

Izvor: izrada autora prema Klasić i Andrijanić (2013:49)

Isprave predstavljaju pisani dokaz o sklopljenom ugovoru te one sadrže bitne podatke o osiguraniku i pojedinostima o sklopljenom osiguranju. Isprave koje se koriste u osiguranju su:

- „ponuda osiguranja
- polica osiguranja
- list pokrića
- potvrda o osiguranju“ (Klasić i Andrijanić, 2013:103).

Klasić i Andrijanić (2013) opisuju ponudu osiguranja kao ispravu u osiguranju koja predstavlja dokument kojim osiguranik osiguravajućem društvu prikazuje potrebu za osiguranjem nekog svog interesa. Isto tako, ponudu osiguranja osiguraniku može dati i osiguravajuće društvo odnosno osiguravatelj. Polica osiguranja ima propisan sadržaj i obuhvaća sljedeće podatke: „ugovorne strane, osiguranu osobu odnosno stvar ili drugi predmet osiguranja, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrića, iznos osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos (ulog), nadnevak izdavanja police i potpise ugovornih strana“ (Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22). Polica osiguranja života uz navedene sadrži i druge obvezne podatke propisane Zakonom o obveznim odnosima koji se ponajviše odnose na osiguranika. Polica osiguranja može „glasiti na ime određene osobe, po naredbi, na donositelja ili za račun koga se tiče“ (Klasić i Andrijanić, 2013:105). List pokrića predstavlja „potvrdu o sklopljenoj polici osiguranja kojom se može privremeno zamijeniti polica. List pokrića sadrži sve bitne dijelove ugovora o osiguranju“ (Klasić i Andrijanić, 2013:47). Potvrda o osiguranju „služi kao dokaz o postojanju i sadržaju ugovora o osiguranju i vrijedi za cijelo vrijeme trajanja osiguranja“ (Klasić i Andrijanić, 2013:109). Jedan od najpoznatijih primjera potvrde o osiguranju je zelena karta¹.

2.2. Sudionici u osiguranju

Osiguranje je složeni proces koji uključuje različite sudionike. Osnovni sudionici u osiguranju su:

- „osiguravatelj
- ugovaratelj osiguranja

¹ Zelena karta je „međunarodna karta osiguranja od automobilske odgovornosti koja je službeno priznata u državama članicama Sustava zelene karte kao dokaz o postojanju valjanog obaveznog osiguranja od građanske odgovornosti za štete nastale uporabom motornog vozila koje je naznačeno u tom dokumentu“ (Klasić i Andrijanić, 2013:109). Sustavu zelene karte pripadaju zemlje Europske unije, države Europskog gospodarskog prostora te Andora i Švicarska.

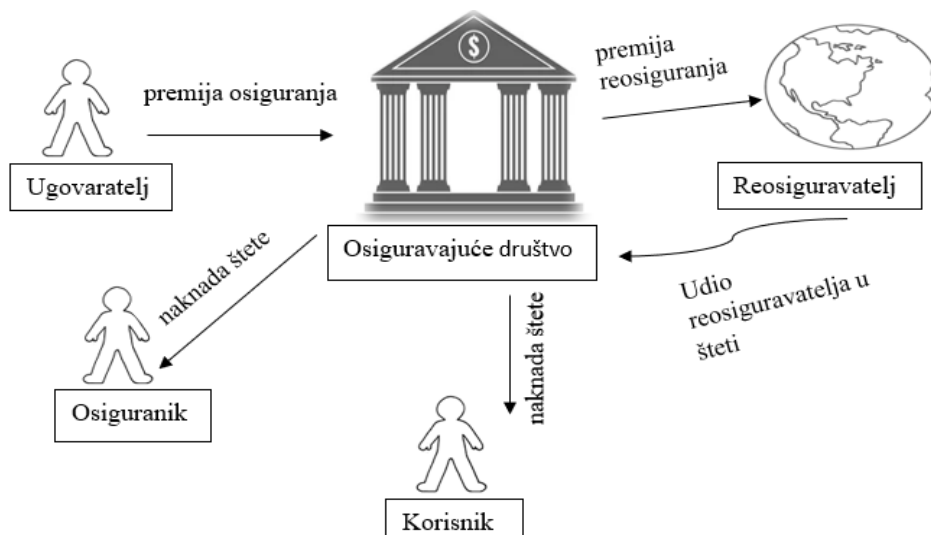
- osiguranik (korisnik osiguranja)
- reosiguravatelj“ (Klasić i Andrijanić, 2013:12).

Osiguravatelja je moguće definirati kao „društvo za osiguranje (osiguravajuće društvo ili osiguravajuća kompanija) odnosno pravna osoba s kojom je sklopljen ugovor o osiguranju i koja se obvezuje da će ugovaratelju osiguranja nadoknaditi štetu, odnosno isplatiti osigurninu“ (Klasić i Andrijanić, 2013:12).

Ugovaratelj osiguranja je „pravna ili fizička osoba koja s društvom za osiguranje sklapa ugovor o osiguranju. Plaćanjem premije osiguranja on može imati pravo na osigurninu ili može odrediti drugu osobu koja time stječe pravo na osigurninu“ (HANFA, 2019:10).

Osiguranik je „ona strana ugovora o osiguranju čija su imovina, život ili zdravlje osigurani, a koja ima pravo i ovlaštena je potraživati osigurninu od društva za osiguranje u slučaju nastanka osiguranog slučaja“ (HANFA, 2019:10). Važno je napomenuti da se uloga ugovaratelja osiguranja i osiguranika u pravilu poklapaju, ali da je moguće ugovoriti i osiguranje za tuđi račun. Prema Klasić i Andrijanić (2013) reosiguravatelj je posebna vrsta osiguravajućeg društva koje se bavi reosiguranjem. Navedeno znači da reosiguravatelj preuzima dio ili cjelokupni rizik od izravnog osiguravatelja, putem ugovora o reosiguranju. Kada dođe do štete koju bi izravni osiguravatelj trebao platiti svom osiguraniku, reosiguravatelj preuzima dio ili cijeli iznos štete koju bi izravni osiguravatelj trebao platiti. Izravni osiguravatelj se, u zamjenu za tu uslugu, obvezuje platiti premiju osiguranja reosiguravatelju za preuzeti rizik. Reosiguranje se može smatrati i osiguranjem osiguranja.

Iduća slika (slika 2.) prikazuje sudionike u osiguranju i njihove odnose.

Slika 2. Sudionici u osiguranju

Izvor: izrada autora prema Klasić i Andrijanić (2013)

2.3. Vrste osiguranja

Grupiranjem rizika u skupine nastale su i podjele osiguranja prema različitim kriterijima. Kako postoji mnoštvo načina na koje je moguće podijeliti rizike, tako postoji i više kriterija prema kojima je moguće podijeliti osiguranja. U nastavku su prikazane neke od najčešće korištenih podjela:

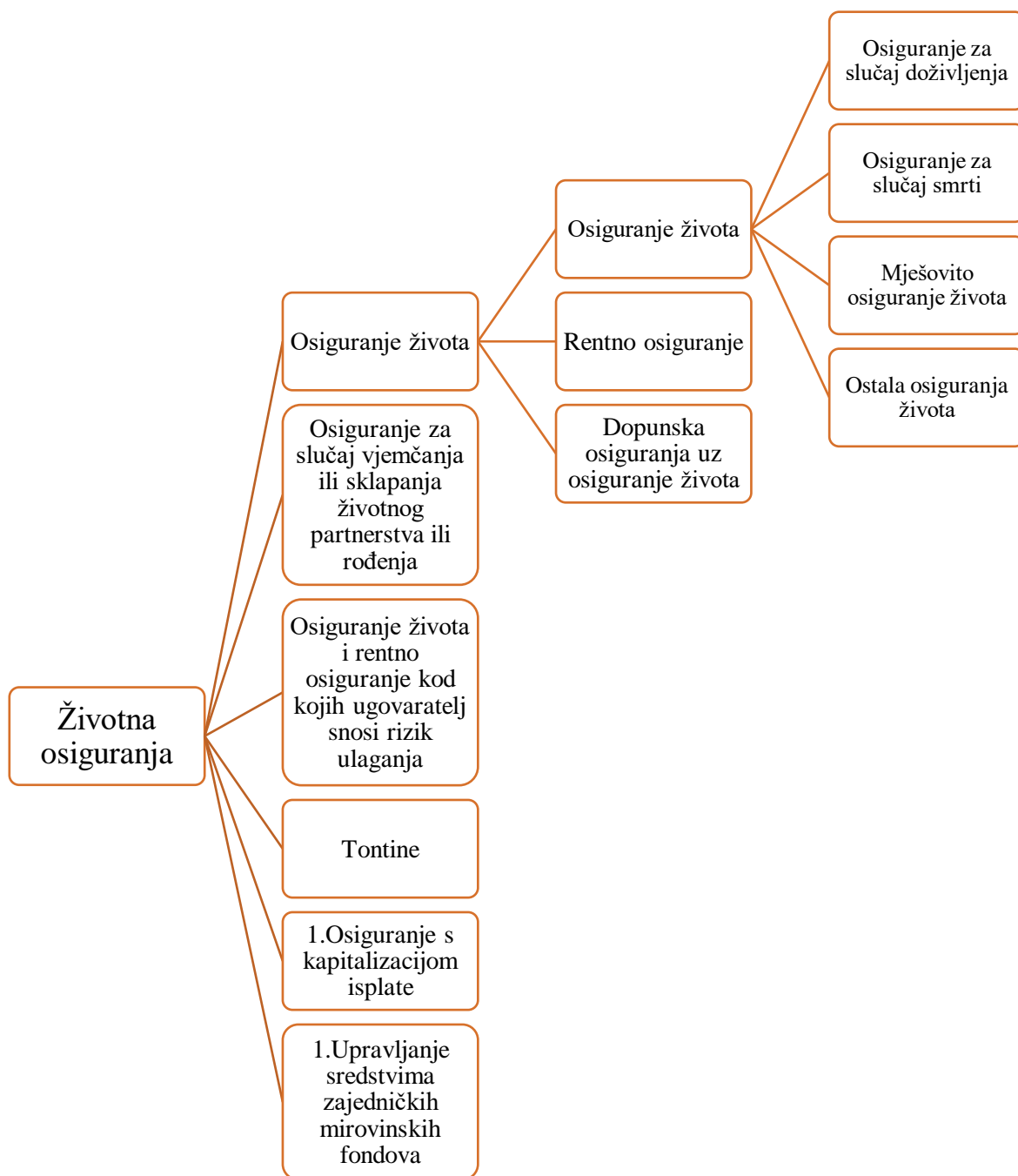
1. „Prema kriteriju bilanciranja poslova osiguranja i utvrđivanja poslovnog rezultata izvršena je osnovna podjela na skupine osiguranja odnosno na:
 - Neživotna osiguranja
 - Životna osiguranja
2. Prema načinu sklapanja ugovora o osiguranju izvršena je podjela na:
 - Dobrovoljna osiguranja
 - Obvezna osiguranja prema Zakonu o obveznim osiguranjima u prometu
 - Obvezna osiguranja prema drugim zakonima
3. Prema predmetu osiguranja osiguranje se dijeli na:
 - Osiguranje imovine u širem smislu
 - Osiguranje transporta i kredita
 - Osiguranje osoba
4. Prema statusu osiguranika osiguravajuća društva dijele osiguranja na:

- Osiguranje pravnih osoba
- Osiguranje fizičkih osoba“ (Klasić i Andrijanić, 2013:114-123).

Kako je prethodno navedeno, osiguranje je moguće podijeliti na mnoštvo načina, no podjela koja se najviše koristi je ona koja dijeli osiguranja na neživotna i životna osiguranja. Neživotna osiguranja se dijele na sljedeći način:

- „osiguranje od nezgode
- zdravstveno osiguranje
- osiguranje cestovnih vozila
- osiguranje tračnih vozila
- osiguranje zračnih letjelica
- osiguranje plovila
- osiguranje robe u prijevozu
- osiguranje od požara i elementarnih šteta
- ostala osiguranja imovine
- osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila
- osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica
- osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila
- ostala osiguranja od odgovornosti koja pokrivaju sve vrste odgovornosti
- osiguranje kredita
- osiguranje jamstava
- osiguranje raznih financijskih gubitaka
- osiguranje troškova pravne zaštite i
- osiguranje pomoći (asistencija) prilikom putovanja“ Zakon o osiguranju (NN, 112/18).

Prema Zakonu o osiguranju (NN, 112/18) životna osiguranja dijele se kako je prikazano na slici 3.

Slika 3. Vrste životnih osiguranja

Izvor: izrada autora prema Zakonu o osiguranju (NN, 112/18)

2.4. Društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj

Tržište osiguranja predstavlja sve subjekte koji sudjeluju u procesu osiguranja, što uključuje osiguravatelja, osiguranika, reosiguravatelja, regulatorna tijela, mnogobrojne posrednike i druge sudionike. Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj (HR) kao i poslovanje društava za osiguranje i društava za reosiguranje uređeno je prema sljedećim zakonima:

- „Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga
- Zakon o osiguranju
- Zakon o obveznim osiguranjima u prometu
- Zakon o obveznim odnosima
- Pomorski zakonik
- podzakonski akti doneseni na temelju Zakona o osiguranju, Zakona o obveznim osiguranjima u prometu i Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga
- pravna stečevina Europske unije (direktive, uredbe i smjernice nadležnih europskih tijela, dostupne i na internetskim stranicama Hanfe)“ (HANFA, 2019:29).

Sudionici tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj su:

- „društva za osiguranje i društva za reosiguranje
- pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja
- Hrvatski nuklearni POOL gospodarsko interesno udruženje
- Hrvatski ured za osiguranje“ (HANFA, 2019:9).

Društvo za osiguranje je „pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja obavlja poslove životnog ili neživotnog osiguranja, koja ima odobrenje Agencije za obavljanje poslova osiguranja i upisana u sudski registar nadležnog trgovačkog suda“ (Zakon o osiguranju NN 112/18, 63/20, 151/22).

Hrvatski ured za osiguranje je neprofitna pravna osoba koja predstavlja udruženje društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. Ured obavlja poslove koji su utvrđeni zakonom, uključujući i vođenje Garancijskog fonda. (Hrvatsku ured za osiguranje, 2023.)

Hrvatska agencija za nadzor financijskih tržišta (HANFA) ima ključnu ulogu u reguliranju tržišta osiguranja u Hrvatskoj. HANFA vrši nadzor osiguravajućih društava kako bi se osiguralo da posluju u skladu sa zakonom i da štite interese osiguranika. HANFA također odobrava osnivanje osiguravajućih društava i plasman njihovih proizvoda.

Osiguravajuća društva obavljajući svoju temeljnu djelatnost i funkcije sudjeluju na financijskom tržištu RH. Iduća tablica (tablica 1.) prikazuje strukturu i značenje financijskih institucija u RH u koje pripadaju i osiguravajuća društva.

Tablica 1. Struktura i relativno značenje financijskih institucija u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

	Imovina (u mil. kn)	Udio u 2021.
Poslovne banke	540.074	67,37 %
Obvezni mirovinski fondovi	132.894	17,77 %
Društva za osiguranje	48.398	6,47 %
UCITS investicijski fondovi	21.512	2,88 %
Leasing društva	19.938	2,66 %
Dobrovoljni mirovinski fondovi	7.805	1,04 %
Stambene štedionice	4.954	0,66 %
Alternativni investicijski fondovi	4.937	0,66 %
Mirovinsko osiguravajuća društva	2.073	0,28 %
Investicijski fondovi po posebnim zakonima	1.148	0,15 %
Factoring društva	366	0,05 %
SVEUKUPNO	748.191	100 %

Izvor: Izrada autora prema podatcima Hrvatskog ureda za osiguranje

Najveći udio u imovini financijskih institucija u RH u 2021. godini imale su poslovne banke s udjelom od 67,37 %, prema čemu se zaključuje da je financijski sustav Republike Hrvatske bankocentričan. Zatim slijede obvezni mirovinski fondovi s udjelom od 17,77 % u ukupnoj imovini te na trećem mjestu društva za osiguranje s udjelom od 6,47 % u ukupnoj imovini financijskih institucija.

Kako je opisano u prethodnim potpoglavljima osiguravajuća društva prikupljaju viškove novca od pojedinaca i tvrtki koje ulažu u razne vrijednosne papire. U tablici 2. prikazano je u koje vrste vrijednosnih papire su društva za osiguranje ulagala u 2021. godini.

Tablica 2. Ulaganja društava za osiguranje u 2021. godini

	2021.
Dužnički financijski instrumenti	66,30 %
Vlasnički financijski instrumenti	7,30 %
Udjeli u investicijskim fondovima	7,40 %
Nekretnine	9,00 %
Zajmovi i depoziti	7,90 %
Ostalo	2,10 %

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje

Iz tablice 2. vidljivo je da su društva za osiguranje u 2021. godini 66,30 % prikupljenih sredstava uložila u dužničke financijske instrumente, dok su ulaganja u ostale vrijednosne papire manje zastupljena. U nastavku (tablica 3.) prikazani su ključni pokazatelji tržišta osiguranja u segmentu neživotnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine. Iznos zaračunate bruto premije predstavlja jedan od glavnih pokazatelja uspješnosti poslovanja društava za osiguranje i stanja na tržištu osiguranja.

Tablica 3. Ključni pokazatelji osiguranja u segmentu neživotnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine

	2020.	2021.	2022.
Zaračunata bruto premija (u kn)	7.827.617.237	8.800.870.433	9.829.998.617
Broj sklopljenih polica neživotnog osiguranja	9.615.813	10.647.081	11.312.791
Likvidirane štete, bruto iznos (u kn)	3.764.772.794	4.315.086.275	4.510.172.521
Broj likvidiranih šteta	4.873.791	5.624.986	6.637.636

Izvor: izrada autora prema podacima HANFE

Iz tablice 3. vidljivo je da je u promatranom trogodišnjem razdoblju došlo do rasta svih promatranih ključnih pokazatelja u segmentu neživotnih osiguranja. Zaračunata bruto premija porasla je sa 7,83 milijarde kuna u 2020. na 9,83 milijarde kuna u 2022. godini. Kako je rastao iznos zaračunatih bruto premija kroz promatrano razdoblje tako je rastao i broj sklopljenih polica neživotnog osiguranja, iznos likvidiranih šteta i broj likvidiranih šteta. Iduća tablica (tablica 4.) prikazuje ključne pokazatelje tržišta osiguranja u segmentu životnih osiguranja.

Tablica 4. Ključni pokazatelji tržišta osiguranja u segmentu životnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine

	2020.	2021.	2022.
Zaračunata bruto premija (u kn)	2.647.453.136	2.897.470.668	2.845.532.000
Broj sklopljenih polica životnog osiguranja	1.406.382	1.349.454	1.302.169
Likvidirane štete, bruto iznos (u kn)	2.783.994.285	2.997.484.728	3.213.045.467
Broj likvidiranih šteta	67.696	74.460	69.563

Izvor: izrada autora prema podacima HANFE

Iznos zaračunatih bruto premija, broj sklopljenih polica i broj likvidiranih šteta u segmentu životnih osiguranja je u 2021. u odnosu na 2020. godinu porastao, dok u 2022. dolazi do blagog pada svih pokazatelja, osim likvidiranih šteta koje su se povećale u 2022. godini. Likvidirane štete predstavljaju rashode osiguravajućih društava, iz čega se zaključuje da su u 2022. godini porasli rashodi u segmentu životnih osiguranja.

Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje na tržištu osiguranja u RH je promatranom razdoblju od 2020. do 2022. godine poslovalo 15 osiguravajućih društava, a u 2021. su osiguravajuća društva zapošljavala 7.913 osoba. Od navedenog broja, 8 osiguravajućih društava je pružalo usluge složenog osiguranja, 3 usluge životnog osiguranja te 4 usluge neživotnog osiguranja. Pod pojmom složeno osiguravajuće društvo podrazumijeva se društvo koje pruža neživotna i životna osiguranja. Na hrvatskom tržištu osiguranja duži niz godina ne posluje niti jedno reosiguravajuće društvo. U nastavku slijedi prikaz osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj, vrste osiguranja koju pružaju i udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u 2022. godini. Udio u bruto zaračunatoj premiji promatra se kao tržišni udio osiguravajućeg društva na tržištu osiguranja.

Tablica 5. Osiguravajuća društva u Republici Hrvatskoj, poslovi osiguranja koje pružaju i udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u 2022. godini

Društvo za osiguranje	Poslovi osiguranja	Udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji
Adriatic osiguranje d.d.	neživotno	10,81 %
Agram life osiguranje d.d.	životno	3,20 %
Allianz osiguranje d.d.	složeno	11,67 %
Croatia osiguranje d.d.	složeno	24,12 %
Euroherc osiguranje d.d.	neživotno	12,12 %
Generali osiguranje d.d.	složeno	8,02 %
Grawe osiguranje d.d.	složeno	3,94 %
Groupama osiguranje d.d.	životno	0,42 %
Hok osiguranje d.d.	neživotno	2,18 %
Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.	neživotno	0,16 %
Merkur osiguranje d.d.	složeno	2,02 %
Triglav osiguranje d.d.	složeno	5,62 %
Uniqa osiguranje d.d.	složeno	5,25 %
Wiener osiguranje Vienna insurance group d.d.	složeno	10,03 %
Wustenrot životno osiguranje	životno	0,45 %

Izvor: Izrada autora prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje

Najveći udio u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji u 2022. godini ostvarilo je Croatia osiguranje d.d. s udjelom od 24,12 %, zatim slijedi Euroherc osiguranje d.d. s udjelom od 12,12 %, na trećem mjestu se nalazi Allianz osiguranje d.d. s udjelom od 11,67 % u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji. Udjele veće od 10 % u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji imalo je još osiguranje Adriatic osiguranje d.d. i Wiener osiguranje Vienna insurance group d.d. (Wiener osiguranje) s udjelima od 10,81 % i 10,03 %.

Cilj praktičnog dijela ovoga rada je utvrditi jesu li osiguravajuća društva u promatranom razdoblju uspješnije poslovala u segmentu neživotnih ili životnih osiguranja. Na kraju rada su rezultati ovog istraživanja uspoređeni s rezultatima prethodno provedenih istraživanja. U nastavku su prikazani zaključci dva istraživanja koja su provedena na sličnu temu. Zanghieri (2009) je u svojem istraživanju koje je provedeno u zemljama Europske unije došao do zaključka da su osiguravajuća društva koja su pružala usluge neživotnog osiguranja bila

uspješnija u odnosu na osiguravajuća društva koja su pružala usluge životnog osiguranja. Do istog zaključka su došli i Jaishi i Poudel (2021) na temelju istraživanja koje su proveli nad osiguravajućim društvima u Nepal.

3. Metodologija rada

Diplomski rad obuhvaća teorijsko tumačenje osnovnih pojmova vezanih uz osiguranje i osiguravajuća društva te podjele osiguranja. Za pisanje teorijskog dijela rada korištena je odgovarajuća dostupna literatura, a to su knjige, stručni članci, važeći zakoni i podatci dostupnim na mrežnim stranicama Hrvatske agencije za nadzor financijskih institucija i Hrvatskog ureda za osiguranje. Praktični dio rada obuhvaća analizu poslovanja odabranih osiguravajućih društava u segmentu životnih i neživotnih osiguranja u trogodišnjem vremenskom razdoblju. Za pisanje praktičnog dijela rada korišteni su sekundarni podatci prikupljeni iz financijskih izvještaja i izvještaja o solventnosti i financijskom stanju odabranih osiguravajućih društava koji su dostupni na mrežnim stranicama osiguravajućih društava.

Analiza je napravljena na financijskim izvještajima pet osiguravajućih društava. Izabrana su ona osiguravajuća društva koja imaju najveći udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u 2022. godini uz uvjet da pružaju usluge životnog i neživotnog osiguranja. Shodno tomu, odabrana su sljedeća osiguravajuća društva: Croatia osiguranje, Allianz osiguranje, Wiener osiguranje, Generali osiguranje d.d. i Uniqa osiguranje d.d. koja su analizirana prema bruto zaračunatoj premiji, rezultatu poslovanja, povratu na imovinu i kombiniranom razmjeru u životnom i neživotnom segmentu.

Za potrebe pisanja ovoga rada primijenjene su razne znanstvene metode. U teorijskom dijelu rada primijenjene su metoda deskripcije i metoda klasifikacije koje objašnjavaju pojmove vezane uz osiguranje i podjelu osiguranja. Metoda analize, komparativna i statistička metoda primijenjene su za prikaz rezultata istraživanja. Analizirani podatci prikazani su pomoću tablica i grafikona. Uz navedene znanstvene metode u radu su primijenjene i druge znanstvene metode poput povijesne metode, induktivne metode i metode generalizacije.

Jedno od ograničenja ovog diplomskog rada je ograničena dostupnost podataka za 2022. godinu o broju zaposlenih, strukturi ulaganja osiguravajućih društava i o strukturi i relativnom značenju financijskih institucija u Republici Hrvatskoj te su iz tog razloga korišteni zadnje dostupni podatci odnosno podatci za 2021. godinu.

4. Opis istraživanja i rezultati istraživanja

Za analizu je odabrano 5 osiguravajućih društava koja pružaju usluge životnog i neživotnog osiguranja odnosno složena osiguranja s najvećim udjelom u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u 2022. godini. Riječ je o slijedećim osiguranjima: Croatia osiguranje, Allianz osiguranje, Wiener osiguranje, Generali osiguranje d.d. i Uniqa osiguranje d.d. Osiguravajuća društva u RH obveznici su sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja, a to su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaja. Iz navedenih izvještaja moguće je dobiti uvid u imovinu, kapital, obveze, prihode i rashode, priljeve i odljeve za određeno razdoblje.

Struktura financijskih izvještaja osiguravajućih društava razlikuje se od strukture financijskih izvještaja gospodarskih subjekata. Izgled i sadržaj financijskih izvještaja za osiguravajuća društva propisan je aktualnim zakonskim propisima i pravilnicima HANFE.

Tako se bruto zaračunate premije mogu usporediti s prihodima od prodaje koje ostvaruju gospodarski subjekti. S druge strane, štete se mogu usporediti s pozicijom troškova proizvoda i usluga kod gospodarskih subjekata. Prema čemu se zaključuje da su bruto zaračunate premije jedan značajnijih prihoda osiguravajućih društava, a štete jedan od značajnih rashoda osiguravajućih društava. Rezultat poslovanja predstavlja razliku između ukupnih prihoda i rashoda (Andrijašević i Petranović, 1999).

4.1. Analiza poslovanja odabranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja u promatranom razdoblju

Ovo potpoglavlje prikazuje analizu poslovanja osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja kroz analizu bruto zaračunate premije, rezultata poslovanja, povrata na imovinu i kombiniranog razmjera.

4.1.1. Analiza bruto zaračunate premije u segmentu neživotnih osiguranja

Prema Andrijašević i Petranović (1999) zaračunate bruto premije neživotnih osiguranja predstavljaju zbroj svih iznosa premija koje su ugovorene u tekućem razdoblju.

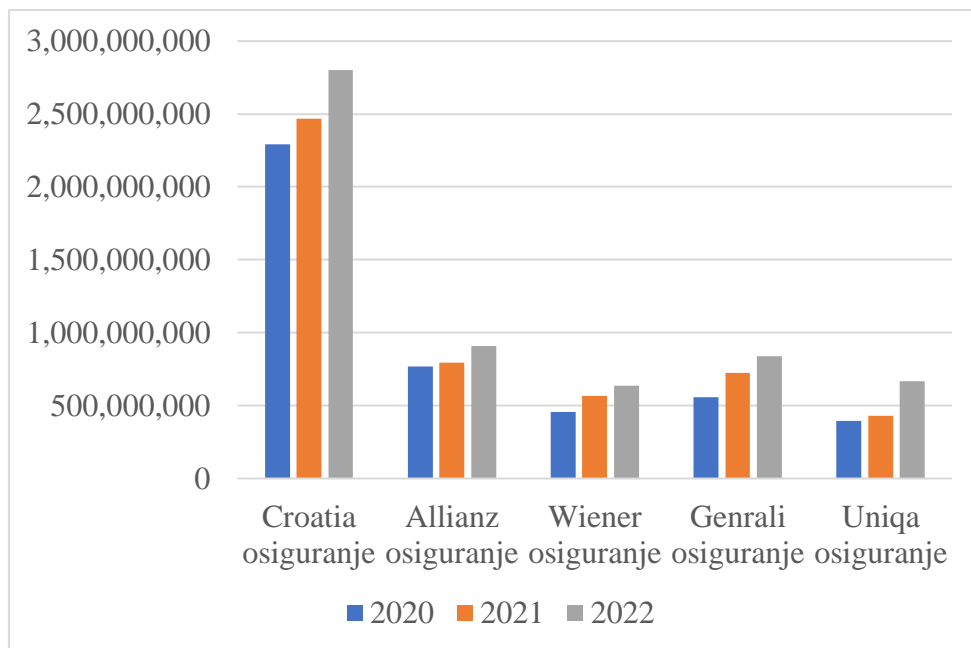
Tablica 6. prikazuje udjele bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja analiziranih društava u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja svih osiguravajućih društava u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

Tablica 6. Udio odabranih osiguravajućih društava u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u segmentu neživotnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

	2020.	2021.	2022.
Croatia osiguranje	29,23 %	27,97 %	28,51 %
Allianz osiguranje	9,78 %	8,99 %	9,23 %
Wiener osiguranje	5,83 %	6,42 %	6,46 %
Generali osiguranje	7,11 %	8,20 %	8,52 %
Uniq a osiguranje	5,05 %	4,89 %	6,77 %

Izvor: Izrada autora prema podacima HANFE

Najveći udio u ukupno zaračunatoj bruto premiji neživotnih osiguranja od analiziranih osiguravajućih društava ima Croatia osiguranje u svim promatranim godinama, dok Uniq a osiguranje ima najmanji udio kroz sve tri promatrane godine. Idući grafikon (grafikon 1.) prikazuje iznose bruto zaračunate premije za svako društvo kroz tri godine.

Grafikon 1. Iznos bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava u promatranom razdoblju (u kn)

Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja promatranih osiguravajućih društava

Iz grafikona 1. je vidljivo da sva promatrana društva u razdoblju od 2020. do 2022. godine ostvaruju rast bruto zaračunate premije u segmentu neživotnih osiguranja. Do kolikog je rasta bruto zaračunate premije došlo bolje je vidljivo u sljedećoj tablici koja prikazuje iznos apsolutne promjene u 2021. i 2022. u odnosu na 2020. godinu koja je izabrana za baznu godinu. Uz iznos apsolutne promjene prikazana je postotna promjena.

Tablica 7. Promjena bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava u odnosu na 2020. godinu

	2020. (u 000 kn)	Relativna promjena 2021/2020 (u 000 kn)	% promjena 2021/2020	Relativna promjena 2022/2020 (u 000 kn)	% promjena 2022/2020
Croatia osiguranje	2.290.996	175.829	7,67 %	511.936	22,35 %
Allianz osiguranje	766.289	26.526	3,46 %	141.154	18,42 %
Wiener osiguranje	456.541	109.226	23,92 %	178.734	39,15 %
Generali osiguranje	557.518	165.363	29,66 %	280.144	50,25 %
Uniqa osiguranje	396.139	35.081	8,86 %	269.649	68,07 %

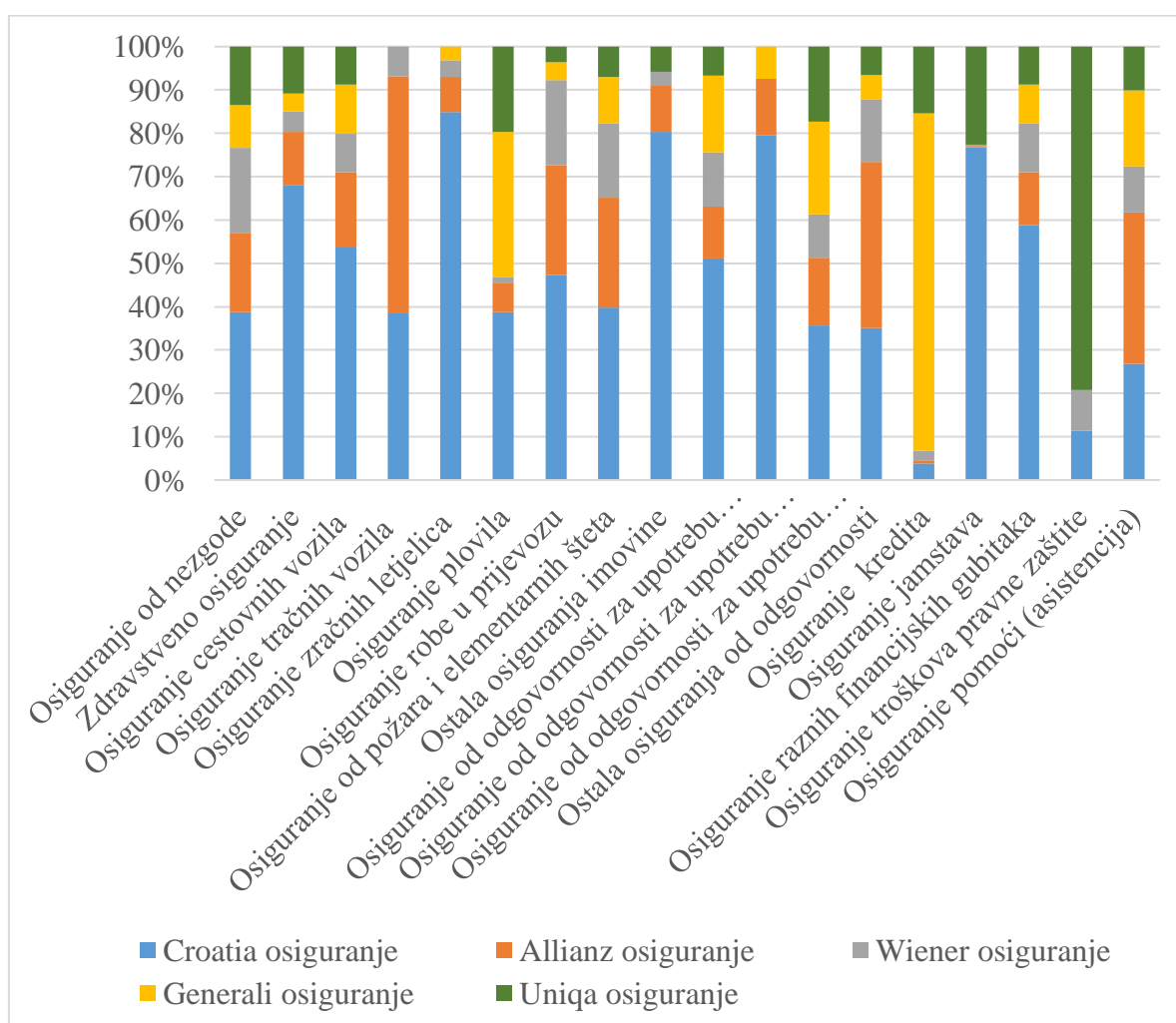
Izvor: izrada autora prema podacima iz financijskih izvještaja promatranih osiguravajućih društava

Najveći rast bruto zaračunate premije u segmentu neživotnih osiguranja od promatranih osiguravajućih društava u 2021. u odnosu na 2020. godinu ostvarilo je Generali osiguranje (29,66 %). Najveći rast u 2022. u odnosu na 2020. godinu ostvarilo je Uniqa osiguranje s rastom od 68,07 %. Vidljivo je da su sva promatrana osiguravajuća u 2022. u odnosu na 2020. godinu ostvarila veći rast bruto zaračunatih premija za neživotna osiguranja nego u 2021. u odnosu na 2020. godinu.

Prilog broj 1. prikazuje udjele pojedine vrste neživotnog osiguranja u zaračunatoj bruto premiji neživotnih osiguranja za svako promatrano osiguravajuće društvo. Croatia osiguranje je u 2022. godini najveći udio bruto zaračunate premije ostvarilo kroz osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (21,46 %), zatim od osiguranja imovine (19,85 %). Značajne udjele u bruto zaračunate premije Croatia osiguranje je još ostvarilo u premijama od zdravstvenog osiguranja (15,33 %), osiguranju cestovnih vozila (16,74 %) i osiguranju od požara i elementarnih šteta (10,45 %). Premije od osiguranja od požara i elementarnih šteta (20,54 %), osiguranje cestovnih vozila (16,88 %) i ostala osiguranja od odgovornosti (16,41 %) su 2022. sudjelovala s najvećim udjelom u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja Allianz osiguranja. Kod Wiener osiguranja struktura bruto zaračunate premije u 2022. je nešto drugačija. Najveći udio u strukturi bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja imaju osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (26,27 %) i osiguranje od požara i

elementarnih šteta (22,16 %). Ove dvije vrste osiguranja su u 2022. godini činile gotovo 50 % bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja Wiener osiguranja. Generali osiguranje najveći udio bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja ostvaruje osiguranjem od odgovornosti za upotrebu motornih vozila i osiguranjem kredita. Uniqa osiguranje je u 2022. godini ostvarilo približne vrijednosti kao i Generali osiguranje, najznačajnije bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja doprinijelo je osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, osiguranje cestovnih vozila i osiguranje kredita.

Idući grafikon (grafikon 2.) prikazuje ostvarene udjele promatranih osiguravajućih društava u bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja prema vrstama osiguranja u 2022. godini.

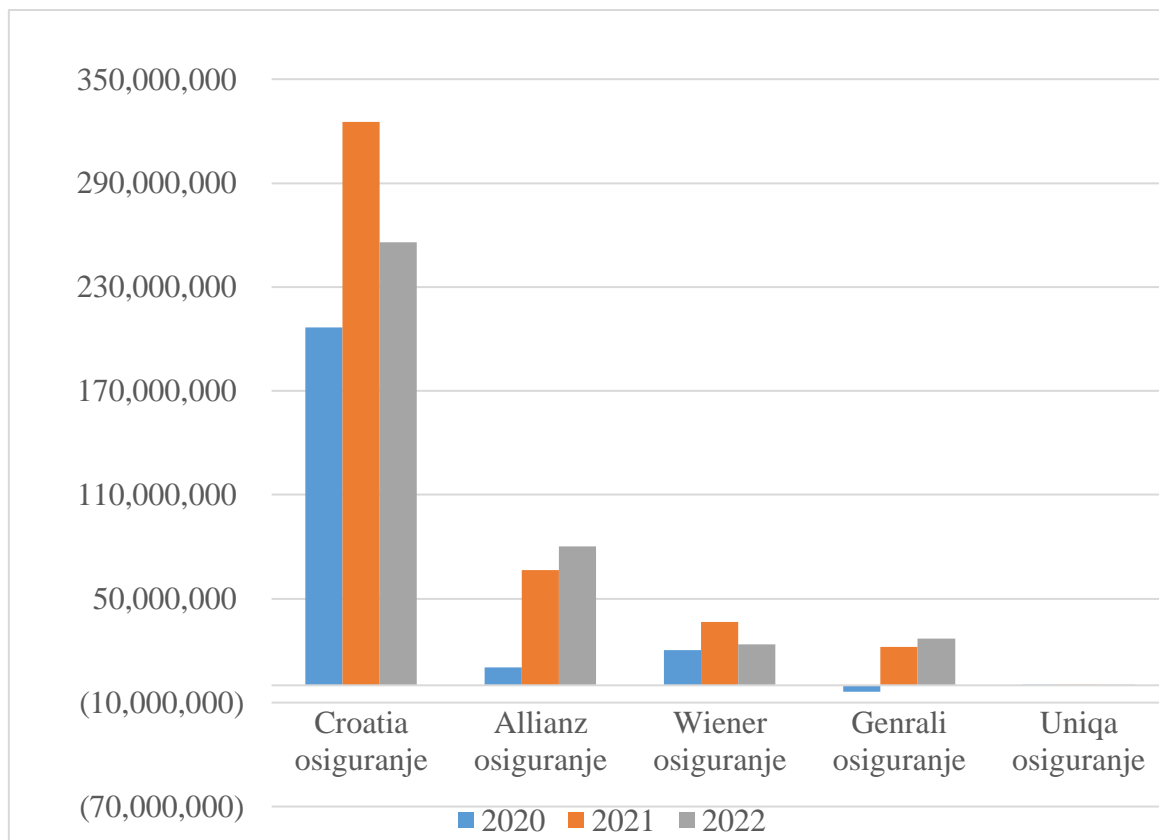
Grafikon 2. Udio promatranih osiguravajućih društava u bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja prema vrstama osiguranja u 2022. godini

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Kako je iz prethodnog vidljivo osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila ima značajan udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja kod svih promatranih osiguravajućih društava u 2022. godini. Navedeno potvrđuje i činjenica da osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila ima 20,97 % udjela u zaračunatoj bruto premiji ove vrste osiguranja kod promatranih osiguravajućih društava. Iz Grafikona 2. vidljivo je da u strukturi bruto zaračunate premije osiguranja od odgovornosti za upotrebu motornih vozila od promatranih osiguravajućih društava u 2022. godini najveći udio ostvarilo Croatia osiguranje (51,16 %), zatim Generali osiguranje (17,59 %) dok je najmanji udio ostvarilo Uniqa osiguranje (6,75 %). Vidljivo je da Croatia osiguranje ima najveći udio u gotovim svim vrstama neživotnih osiguranja.

4.1.2. Analiza rezultata poslovanja i povrata na imovinu odabranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja

Prema Andrijašević i Petranović (1999) osiguravajuće društvo može ostvariti dobit preuzimanjem rizika. Osiguravajuća društva obvezna su ostvarene rezultate preuzimanja rizika iskazati odvojeno za životna i neživotna osiguranja. Dobit će ostvariti ono osiguravajuće društvo koje ima višak premija u odnosu na štete i troškove. Idući grafikon prikazuje ostvareni financijski rezultat u segmentu neživotnih osiguranja promatranih osiguravajućih društava.

Grafikon 3. Ostvareni financijski rezultat u segmentu neživotnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava (u kn)

Izvor: izrada autora prema podatcima prikupljenim iz financijskih izvještaja promatranih osiguravajućih društava

Najveću neto dobit od promatranih društava u segmentu neživotnih osiguranja kroz sve tri promatrane godine ostvarilo je Croatia osiguranje s dobiti u iznosu od 206.822.000 kn u 2020 godini, u 2021. godini dolazi do rasta dobiti od 57,29 % u odnosu na 2020. godinu, dok u 2022. u odnosu na 2020. dolazi do rasta dobiti od 23,62 %, ali do smanjenja u odnosu na 2021. godinu. Allianz osiguranje je u 2020. godini ostvarilo neto dobit u iznosu od 10.201.422 kn, dok je u idućim godinama vidljiv veliki rast dobiti od 552,89 % u 2021. i 686,99 % u 2022. u odnosu na 2020. Wiener osiguranje je u 2020. godini ostvarilo 20.457.000 kn dobiti, u 2021. dolazi do rasta od 78,33 %, a u 2022. od 16,29 % u odnosu na baznu godinu. Generali osiguranje je u baznoj godini ostvarilo negativan financijski rezultat u iznosu od -3.645.000, ali u iduće dvije promatrane godine ovo osiguravajuće društvo je ostvarilo dobit od 22.124.000kn i 27.028.000kn, odnosno povećanje za gotovo 800 % u promatranim godinama. Od svih pet promatranih osiguravajućih društava Uniqa osiguranje je ostvarilo najmanju neto dobit i to 2020. godine u iznosu od 7.433kn, 2021. u odnosu na 2020. došlo je do povećanja od 122,49

%, a u 2022. u odnosu na baznu godinu za 62,32 %. Postotne i relativne promjene u odnosu na baznu godinu, odnosno 2020. prikazane su u Prilogu 2.

Osiguravajuća društva u svojim financijskim izvještajima prikazuju ostvareni rezultat poslovanja posebno za neživotna i životna osiguranja, isto tako su obvezni prikazati imovinu posebno za segment neživotnih i životnih osiguranja. Stavljanjem u odnos prethodno spomenuta dva podatka moguće je izračunati jedan od pokazatelja profitabilnosti, a to je povrat na imovinu (engl. *Return on Assets* - ROA). Ovaj pokazatelj izražava se kao postotak i dobiva se dijeljenjem neto dobiti s ukupnom imovinom. U ovom dijelu rada prikazana je i analizirana ROA za segment neživotnih osiguranja. Što je ROA veći, to je tvrtka uspješnija u iskorištavanju svoje imovine. Iduća tablica prikazuje ROA promatranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

Tablica 8. Povrat na imovinu promatranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja

	2020.	2021.	2022.
Croatia osiguranje	2,58 %	3,82 %	3,00 %
Allianz osiguranje	0,60 %	4,03 %	4,53 %
Wiener osiguranje	1,77 %	2,90 %	1,89 %
Generali osiguranje	-0,23 %	1,14 %	1,19 %
Uniqa osiguranje	0,001 %	0,001 %	0,001 %

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Iz tablice 8. vidljivo je da je u 2020. godini najveći povrat na imovinu za skupinu neživotnih osiguranja ostvarilo Croatia osiguranje i to u iznosu od 2,58 %, a najmanji Generali osiguranje u iznosu od -0,23 %. U 2021. i 2022. godini najveći povrat na imovinu ostvarilo je Allianz osiguranje i to u iznosu od 4,03 % i 4,53 %. Što za Allianz osiguranje u 2022. godini predstavlja 0,0453kn neto dobiti na jednu kunu imovinu u segmentu neživotnih osiguranja. Uniqa osiguranje je kroz sve tri promatrane godine ostvarilo povrat na imovinu u postotku od 0,001 %.

4.1.3. Analiza kombiniranog pokazatelja za neživotna osiguranja odabranih osiguravajućih društava

Uspješnosti poslovanja osiguravajućih društava moguće je mjeriti i pomoću kombiniranog razmjera, koji predstavlja i mjeru tehničkog poslovanja. Kombinirani razmjer računa se tako da se zbroje kvota štete i pokazatelj troškova. Kvota štete se računa tako da se broj oštećenih objekata podijeli sa broj osiguranih objekata i pomnoži sa 100. Pokazatelj troškova se računa tako da se troškovi podijele sa zarađenom premijom i pomnože sa 100. Kombinirani razmjer „računa se kao zbroj razmjera šteta i razmjera troškova, a pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja“ (HANFA,2014:202). Andrijašević i Petranović (1999) navode da je kombinirani razmjer jedan od najvažnijih pokazatelja uspješnosti osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja. Ako je pokazatelj manji od 100 % tada su naknade štete i troškovi manji od svote osiguranja, a ako je pokazatelj veći od 100 % tada su naknade i troškovi veći od premije osiguranja. Iduća tablica (tablica 9.) prikazuje kombinirani razmjer za odabrana osiguravajuća društva u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

Tablica 9. Kombinirani razmjer odabranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja

	2020.	2021.	2022.
Croatia osiguranje	95,30 %	94,50 %	92,90 %
Allianz osiguranje	109,31 %	85,03 %	88,80 %
Wiener osiguranje	105,64 %	95,66 %	94,80 %
Generali osiguranje	103,30 %	96,20 %	94,30 %
Uniqa osiguranje	109,36 %	81,02 %	85,12 %

Izvor: izrada autora prema financijskim izvješćima osiguravajućih društava

Kombinirani razmjer u 2020. godini niži od 100 % imala je samo Croatia osiguranje, dok je ovaj pokazatelj za ostala promatrana osiguravajuća društva bio nepovoljan odnosno veći od 100 %. U iduće dvije godine za sva promatrana osiguravajuća društva ovaj pokazatelj je iznosio manje od 100 % što se smatra pozitivnim kretanjem. U 2021. i 2022. godini Uniqa osiguranje je ostvarilo je najniže vrijednosti kombiniranog razmjera.

4.2. Analiza poslovanja odabranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja u promatranom razdoblju

Ovo potpoglavlje prikazuje analizu poslovanja osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja kroz analizu bruto zaračunate premije, rezultata poslovanja i povrata na imovinu.

4.2.1. Analiza bruto zaračunata premija u segmentu životnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava

Andrijašević i Petranović (1999) navode da bruto zaračunata premija kod životnih osiguranja predstavlja iznos koji je naplaćen do kraja obračunskoga razdoblja te se prihodom smatra samo naplaćena premija, dok se nenaplaćeni dio premije priznaje kao odgođeno priznavanje prihoda. Iduća tablica prikazuje udio promatranih osiguravajućih društava u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

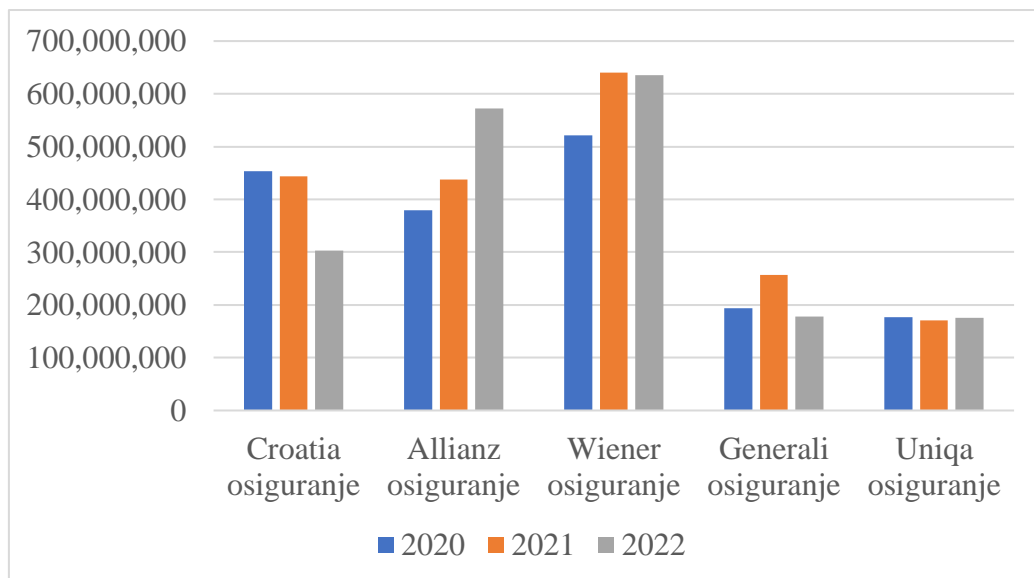
Tablica 10. Udio promatranih osiguravajućih društava u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja

	2020.	2021.	2022.
Croatia osiguranje	17,13 %	15,32 %	10,65 %
Allianz osiguranje	14,35 %	15,09 %	20,10 %
Wiener osiguranje	19,69 %	22,08 %	22,33 %
Generali osiguranje	7,34 %	8,88 %	6,27 %
Uniqa osiguranje	6,67 %	5,91 %	6,15 %

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Iz tablice 10. je vidljivo da su Allianz osiguranje i Wiener osiguranje u razdoblju od 2020. do 2022. ostvarili rast udjela bruto zaračunate premije u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja u RH. Najveći rast ostvarilo je Allianz osiguranje, a najveći pad ostvarilo je Croatia osiguranje sa 17,13 % udjela u 2020. godini na 10,65 % u 2022. godini.

Grafikon 4. prikazuje iznose bruto zaračunate premije životnih osiguranja za odabrana osiguravajuća društva u trogodišnjem razdoblju.

Grafikon 4. Iznos bruto zaračunate premije analiziranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja (u kn)

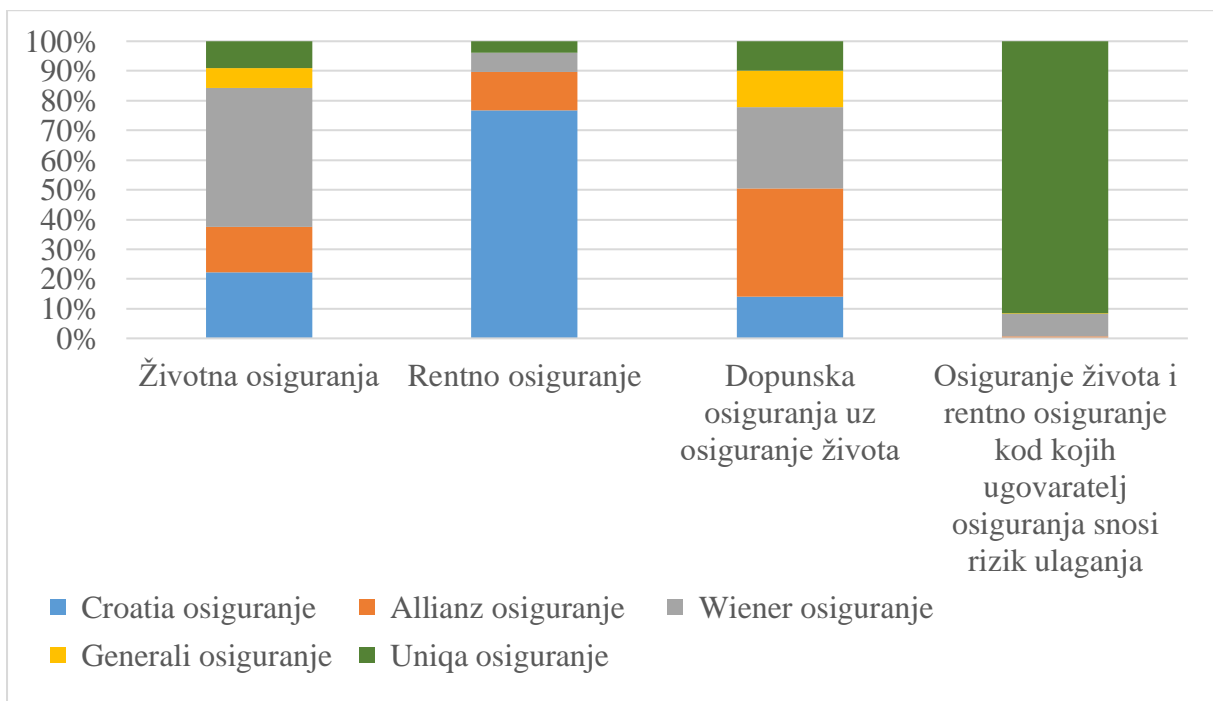
Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Iz grafikona 4. vidljivo je da od promatranih osiguravajućih društava najveću bruto zaračunatu premiju u segmentu životnih osiguranja u sve tri promatrane godine ima Wiener osiguranje. U 2020 godini bruto zaračunata premija Wiener osiguranja iznosila je 521.212.000 kn, u 2021. došlo je do rasta od 22,80 % a 2022. do rasta od 21,94 % u odnosu na 2020. godinu. Allianz osiguranje je u 2020. godini ostvarilo 379.867.108 kn bruto zaračunate premije životnih osiguranja, a 2022. godine u odnosu na baznu godinu dolazi do rasta od 50,58 %. Wiener osiguranje i Allianz osiguranje su ostvarili rast bruto zaračunate premije kroz promatrano razdoblje, dok su ostala tri osiguravajuća društva ostvarila pad. Tako je Croatia osiguranje ostvarilo pad od 2,11 % u 2021. i pad od 33,17 % u 2022. godini u odnosu na 2020. godinu. Generali osiguranje je u 2021. u odnosu na 2020. godinu ostvarilo rast od 32,53 % bruto zaračunate premije, a u 2022. pad od 8,13 % u odnosu na baznu godinu. Uniqa osiguranje u promatranom razdoblju nije imalo velike oscilacije u iznosu bruto zaračunate premije, tako je u 2021. ostvarilo pad od 2,99 % i u 2022. pad od 0,78 % u odnosu na 2020. godinu. Postotne i relativne promjene za promatrane godine i osiguravajuća društva nalaze se u Prilogu 3.

U Prilogu 4. su prikazani udjeli pojedine vrste životnog osiguranja u ukupnoj zaračunatoj premiji životnih osiguranja pojedinog osiguravajućeg društva. Croatia osiguranje je u 2022. godini najveći udio bruto zaračunate premije životnog osiguranja ostvarilo kroz osiguranje života i ova vrsta osiguranja ima udio od 95,49 %, dok ostale vrste osiguranja bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja ne pridonose značajnije. Vrlo slične udjele osiguranja života

ostvarilo je i u ukupnim bruto zaračunatim premijama životnih osiguranja kod Allianz osiguranja, Wiener osiguranje i Generali osiguranje. Uniqa osiguranje ostvarilo je ukupnu bruto zaračunatu premiju u segmentu životnih osiguranja većinskim dijelom kroz osiguranje života (67,12 %) i osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj snosi rizik ulaganja (28,98 %).

Idući grafikon prikazuje udjele koje su ostvarila osiguravajuća društva u bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja prema vrstama osiguranja u 2022. godini.

Grafikon 5. Udio promatranih osiguravajućih društava u bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja prema vrstama osiguranja u 2022. godini

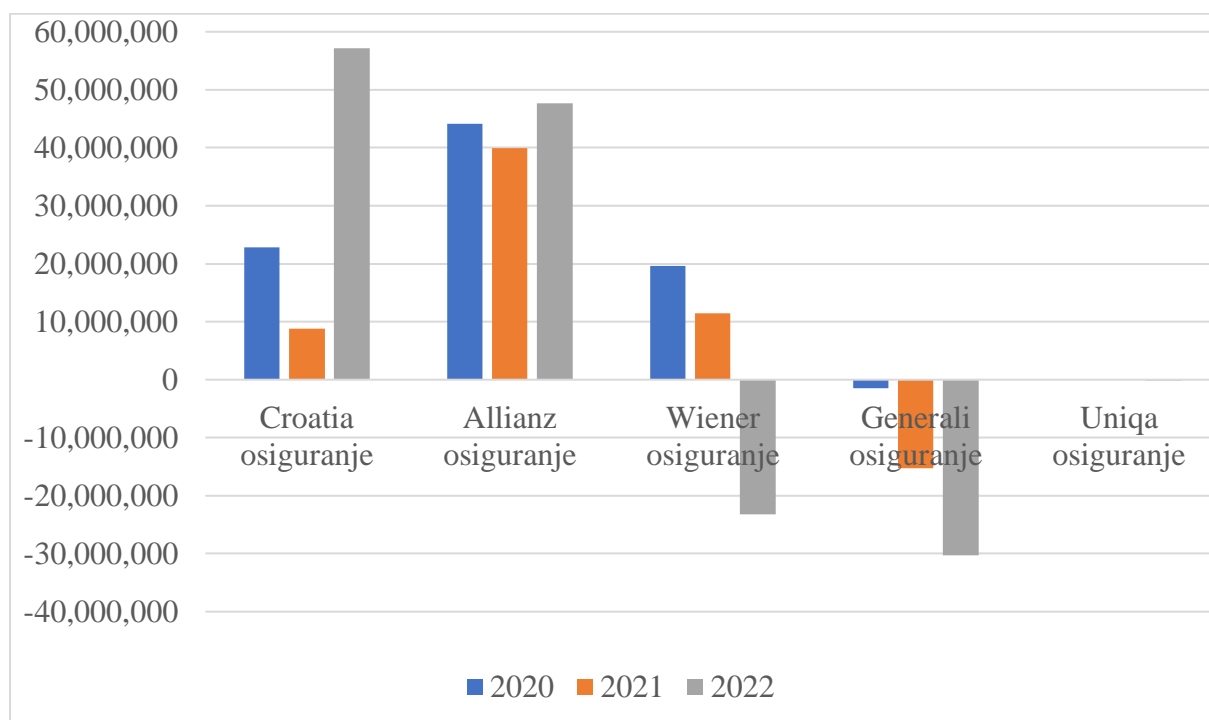
Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Iz prethodnog je vidljivo kako osiguranje života ima značajan udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja kod svih promatranih osiguravajućih društava u 2022. godini. Isto tako, iz grafikona 5. vidljivo je da u strukturi bruto zaračunate premije životnih osiguranja osiguranje života je ostvarilo najveći udio kod promatranih osiguravajućih društava u 2022. godini. Najveći udio ostvarilo je Wiener osiguranje (46,83 %), zatim Croatia osiguranje (22,14 %) dok je najmanji udio ostvarilo Generali osiguranje (6,61 %).

4.2.2. Analiza ostvarenog rezultata poslovanja i povrata na imovnu odabranih osiguravajućih društava u promatranom razdoblju u segmentu životnih osiguranja

Andrijašević i Petranović (1999) navode da se dobit ili gubitak od poslovanja u životnim osiguranjima za tekuću godinu prikazuje kao višak sredstava nad obvezama. Na rezultat ostvaren u segmentu životnih osiguranja utječe mnoštvo čimbenika, neki od njih su obujam poslovanja, kalkulacije, očekivani troškovi i kamatna stopa.

Grafikon 6. prikazuje ostvarene rezultate analiziranih osiguravajućih društava u segmentu života u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

Grafikon 6. Ostvareni financijski rezultati analiziranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja (u kn)

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Croatia osiguranje je u 2021. u odnosu na 2020. godinu ostvarilo pad neto dobiti za 61,36 %, ali je u 2022. u odnosu na 2020. došlo do rasta od 150,9 % što ujedno predstavlja i najveći rast neto dobiti od analiziranih osiguravajućih društava u promatranom razdoblju u odnosu na baznu godinu. Croatia osiguranje i Allianz osiguranje su kroz sve tri analizirane godine ostvarili pozitivan financijski rezultat u segmentu životnih osiguranja, dok su Wiener osiguranje i Uniqa osiguranje u prve dvije promatrane godine ostvarili dobit, a u 2022. godini gubitak. Generali osiguranje je u sve tri promatrane godine ostvarilo negativni financijski rezultat u segmentu

životnih osiguranja. Generali osiguranje ostvarilo je ujedno i najveće smanjenje poslovnog rezultata, odnosno u 2020. godini je ostvaren gubitak od 1.480.300kn, a u 2022. gubitak u iznosu od 30.245.000 kn što predstavlja povećanje gubitka od 1943 %. Iznosi relativne i postotne promjene u odnosu na baznu godine vidljivi su u Prilogu 5.

Iduća tablica (tablica 11.) prikazuje povrat na imovinu (ROA) za odabrana osiguravajuća društva u promatranom razdoblju u segmentu životnih osiguranja.

Tablica 11. Povrat na imovinu analiziranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja

	2020.	2021.	2022.
Croatia osiguranje	0,64 %	0,24 %	1,72 %
Allianz osiguranje	1,06 %	1,00 %	1,32 %
Wiener osiguranje	0,54 %	0,32 %	-0,07 %
Generali osiguranje	-0,08 %	-0,80 %	-1,68 %
Uniqa osiguranje	0,001 %	0,001 %	-0,003 %

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Iz tablice 11. vidljivo je da su Croatia osiguranje i Allianz osiguranje ostvarili pozitivan povrat na imovinu u sve tri promatrane godine. Wiener osiguranje je u prve dvije promatrane godine ostvarilo pozitivan povrat na imovinu, dok u 2022. negativan u iznosu od 0,07 %. Generali osiguranje je kroz sve tri promatrane godine ostvarilo negativan povrat na imovinu te se uočava negativan trend kretanja ovog pokazatelja.

5. Rasprava

U praktičnom dijelu rada analizirani su pokazatelji poslovanja osiguravajućih društva koja pružaju životna i neživotna osiguranja. Odabrana su sljedeća osiguravajuća društva: Croatia osiguranje, Allianz osiguranje, Wiener osiguranje, Generali osiguranje i Uniqa osiguranje. Odabrani pokazatelji poslovanja koji su analizirani u ovom radu su: bruto zaračunata premija, neto dobit, povrat na imovinu i kombinirani razmjera za segment neživotnih osiguranja, dok su kod segmenta životnih osiguranja analizirani bruto zaračunata premija, neto dobit i povrat na imovinu. Cilj ovoga rada je utvrditi jesu li su osiguravajuća društva u promatranom razdoblju uspješnije poslovala u segmentu neživotnih ili životnih osiguranja i koje je osiguravajuće društvo bilo najuspješnije u segmentu životnih i neživotnih osiguranja.

U segmentu neživotnog osiguranja najveću bruto zaračunatu ostvarilo je Croatia osiguranje. No kada se promatra kretanje u odnosu na baznu godinu dolazi se do drugačijih zaključaka o tome koje je od promatranih osiguravajućih društava bilo najuspješnije u analiziranom pokazatelju. Tako je u 2021. u odnosu na 2020. godinu najveću postotnu stopu rasta bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja ostvarilo Generali osiguranje (29,66 %), dok u 2022. u odnosu na 2020. Uniqa osiguranje (68,07 %). Iz analize neto dobiti vidljivo je da su najveće stope rasta u 2021. i 2022. u odnosu na baznu godinu ostvarilo Allianz osiguranje (552,89 % i 689,99 %) i Generali osiguranje (800 %). Kada se promatra relativna promjena neto dobiti u odnosu na baznu godinu u 2021. i 2022. godini, najveći rast je ostvarilo Croatia osiguranje (118.493.000 kn i 48.859.000 kn).

ROA smatra se važnim pokazateljem uspješnosti i profitabilnosti tvrtke. Iz analize spomenutog pokazatelja u segmentu neživotnih osiguranja Allianz osiguranje ostvarilo je trend rasta ovog pokazatelja kroz sve tri promatrane godine (0,60 %, 4,03 % i 4,53 %) te je ujedno i Allianz osiguranje ostvarilo najveći povrat na imovinu u 2021. i 2022. godini. Drugo po uspješnosti povrata na imovinu je Croatia osiguranje (2,58 %, 3,82 % i 3,00 %). Iz analize kombiniranog razmjera, koji se smatra jednim od najvažnijih pokazatelja uspješnosti u segmentu neživotnih osiguranja, vidljivo je da samo Croatia osiguranje ima ovaj pokazatelj manji od 100 % u svim promatranim godinama.

Najveći udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji i iznos bruto zaračunate premije životnih osiguranja u promatranom razdoblju od analiziranih osiguravajućih društva ostvarilo je Wiener osiguranje. Najveći rast bruto zaračunate premije životnih osiguranja u odnosu na 2020. godinu ostvarilo je Allianz osiguranje (15,14 % i 50,58%) i Wiener osiguranje (22,80 % i 21,94 %). Iz

analize ostvarenog rezultata poslovanja i povrata na imovinu vidljivo je da je najuspješnije u promatranom razdoblju bilo Allianz osiguranje.

Croatia osiguranje ostvarilo je veći iznos kao i veći rast bruto zaračunatih premija u segmentu neživotnih osiguranja u odnosu na segment životnih osiguranja, isto je moguće uočiti i kada se promatra neto dobit i povrat na imovinu. Prema prethodno navedenom zaključuje se da je Croatia osiguranje uspješnije poslovalo u segmentu neživotnih osiguranja.

Allianz osiguranje ostvarilo je pozitivan trend svih promatranih pokazatelja u oba segmenta, no ipak je povrat na imovinu u segmentu neživotnih osiguranja dvostruko veći nego u segmentu životnih osiguranja te se zaključuje da je Allianz osiguranje uspješnije poslovalo u segmentu neživotnih osiguranja.

Wiener osiguranje je u oba segmenta ostvarilo rast bruto zaračunate premije u promatranom razdoblju, neto dobit je ostvarilo u svim promatranim godinama u segmentu neživotnih osiguranja, dok u segmentu životnih osiguranja u 2022. godini ostvarilo gubitak. Kada se promatra ROA, društvo je bilo uspješnije u segmentu neživotnih osiguranja. Wiener osiguranje je u promatranom razdoblju prema analiziranim pokazateljima bilo uspješnije u segmentu neživotnih osiguranja.

Generali osiguranje ostvarilo je rast bruto zaračunate premije u segmentu neživotnih osiguranja u promatranom razdoblju dok je u segmentu životnih osiguranja u 2021. ostvarilo rast a u 2022. pad u odnosu na 2020. godinu. Financijski rezultat bio je negativan u prvoj promatranoj godini, a zatim pozitivan u iduće dvije godine u segmentu neživotnih osiguranja. S druge strane, u segmentu životnih osiguranja Generali osiguranje ostvarilo je gubitak u svim promatranim godinama. Prema prethodno navedenom zaključuje se da je Generali osiguranje prema analiziranim pokazateljima uspješnije poslovalo u segmentu neživotnih osiguranja.

Uniqa osiguranje je prema analiziranim pokazateljima u trogodišnjem razdoblju bilo uspješnije u segmentu neživotnih osiguranja.

Iz provedenog istraživanja zaključuje se da su sva promatrana osiguravajuća društva uspješnije poslovala u segmentu neživotnih osiguranja u odnosu na segment životnih osiguranja. Rezultati i zaključci ovog istraživanja su vrlo slični onima koje su proveli Zanghieri (2009) i Jaishi i Poudel (2021).

Svako od promatranih osiguravajućih društava u svojim izvješćima navodi da su usmjereni prema određenim vrstama osiguranja te da pokušavaju povećati udio na tržištu tih osiguranja

atraktivnim i inovativnim ponudama. No, većina osiguranja i dalje ima najveći fokus na osiguranju motornih vozila odnosno osiguranje od auto odgovornosti i osiguranju imovine čije su bruto zaračunate premije najzastupljenije u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji svih osiguravajućih društava.

Sva promatrana osiguravajuća društva su ostvarila rast ukupne bruto zaračunate premije u promatranom razdoblju u odnosu na baznu 2020. godinu. Navedeni rast može se pripisati poboljšanju epidemiološke situacije, odnosno oporavku gospodarstva nakon pandemije COVID-19 u 2021. i 2022. godini u odnosu na 2020. godinu. No, analizirana osiguravajuća društva u svojim financijskim izvještajima i izvještajima o solventnosti i financijskom stanju navode da su i dalje prisutni rizici koji su potaknuti pandemijom, a to se ponajviše odnosi na poremećaje u lancima nabave, visoku inflaciju, a od početka 2022. godine i mnoštvo negativnih utjecaja zbog rata u Ukrajini. Osiguravajuća društva pokušavaju navedene negativne utjecaje neutralizirati kroz upravljanje rizicima, kako bi navedeno što manje utjecalo na uspješnost poslovanja.

6. Zaključak

Rizik predstavlja mogućnost nastanka lošeg i neočekivanog događaja. Samo rizike koji zadovoljavaju određene uvjete moguće je osigurati. Osiguranje predstavlja gospodarsku djelatnost koja pruža zaštitu od rizika. Dvije temeljne funkcije osiguranja su funkcija naknade štete i funkcija preventive. Najčešća podjela osiguranja je podjela na neživotna i životna osiguranja. U poslovima osiguranja sudjeluju različiti sudionici od kojih su osiguravajuća društva jedan od najvažnijih.

U 2021. godini osiguravajuća društva su zauzimala treće mjesto po visini udjela u ukupnoj imovini svih financijskih institucija (6,47 %) u RH. U 2022. godini je u RH poslovalo 15 osiguravajućih društava, od toga 8 je pružalo usluge složenog osiguranja, 3 usluge životnog osiguranja te 4 usluge neživotnog osiguranja. HANFA ima ključnu ulogu u reguliranju tržišta osiguranja u RH te vrši nadzor nad osiguravajućim društvima kako bi se osiguralo da posluju u skladu sa zakonom. HANFA također odobrava osnivanje osiguravajućih društava i plasman njihovih proizvoda. Ključni pokazatelji tržišta osiguranja u segmentu neživotnih osiguranja su rasli u razdoblju od 2020. do 2022. godine. Ključni pokazatelji tržišta osiguranja u segmentu životnih osiguranja su rasli u 2021. u odnosu na 2020. dok je u 2022. godini u odnosu na baznu godinu došlo do blagog pada najvažnijih pokazatelja tržišta osiguranja.

Osiguravajuća društva obveznici su sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja, no struktura financijskih izvještaja razlikuje se od strukture izvještaja gospodarskih subjekata. Osiguravajuća društva u svojim izvještajima trebaju imati podijeljeno poslovanje i financijske izvještaje na dva segmenta, odnosno na životni i neživotni segment. U praktičnom dijelu rada analizirano je 5 osiguravajućih društava koje pružaju usluge životnog i neživotnog osiguranja.

U segmentu neživotnih osiguranja u promatranom razdoblju prema analiziranim pokazateljima najuspješnije je bilo Croatia osiguranje koje je ostvarilo najveću bruto zaračunatu premiju, najveći relativni rast neto dobiti i najpovoljniji kombinirani razmjerni u odnosu na ostala promatrana osiguravajuća društva.

U segmentu životnih osiguranja u promatranom razdoblju prema analiziranim pokazateljima Allianz osiguranje je bilo najuspješnije i to u povratu na imovinu, rastu bruto zaračunatih premija i rastu neto dobiti u odnosu na ostala promatrana osiguravajuća društva.

Na početku rada je definirana hipoteza koja glasi da su u promatranom razdoblju analizirana osiguravajuća društva ostvarila bolje pokazatelje u segmentu neživotnih osiguranja u odnosu

na segment životnih osiguranja. Navedena hipoteza se prihvaća jer su sva analizirana osiguravajuća društva u promatranom razdoblju bila uspješnija u segmentu neživotnih osiguranja u odnosu na segment životnih osiguranja.

Ograničenje ovoga rada je ograničena dostupnost podataka o broju zaposlenih, strukturi ulaganja osiguravajućih društava i strukturi i relativnom značenju financijskih institucija u RH za 2022. godinu. Kao rezultat toga, neki dijelovi analize temelje se na zadnjim dostupnim podacima što može utjecati na cjelokupnu točnost i relevantnost analize.

Buduća istraživanja na temu ovog diplomskog rada mogla bi obuhvatiti komparativnu analizu RH s drugim zemljama. Također, preporučuje se provedba istraživanja o utjecaju pandemije COVID-19 na osiguravajuća društva i osiguravajući sektor u RH. Ovo istraživanje bi trebalo analizirati promjene u rezultatima poslovanja osiguravajućih društava u segmentima neživotnih i životnih osiguranja prije, tijekom i nakon pandemije.

Literatura

1. Allianz osiguranje (2021). Godišnje izvješće za 2020. godinu. Dostupno na: https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-izvje%C5%A1%C4%87a/2020_Godisnje_izvjesce_za_2020_godinu.pdf (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
2. Allianz osiguranje (2021). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za Allianz Hrvatska d.d. za poslovnu godinu 2020. Dostupno na: https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-izvje%C5%A1%C4%87a/SFCR_AZHR_2020_FINAL_HR_za_objavu.pdf (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
3. Allianz osiguranje (2022). Godišnje izvješće za 2021. godinu. Dostupno na: https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-izvje%C5%A1%C4%87a/2021/Allianz_Hrvatska_d.d._Godi%C5%A1nje_izvje%C5%A1%C4%87e_za_2021.pdf (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
4. Allianz osiguranje (2022). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za Allianz Hrvatska d.d. za poslovnu godinu 2021. Dostupno na: https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-izvje%C5%A1%C4%87a/Izvje%C5%A1%C4%87e_o_solventnosti_i_financijskom_s_tanju_za_2021.godinu.pdf (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
5. Allianz osiguranje (2023). Godišnje izvješće za 2022. godinu. Dostupno na: https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-izvje%C5%A1%C4%87a/2022/Allianz_Hrvatska_2022_hrv.pdf (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
6. Allianz osiguranje (2023). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za Allianz Hrvatska d.d. za poslovnu godinu 2022. Dostupno na: [https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-](https://www.allianz.hr/content/dam/onemarketing/cee/azhr/privatni/hr/files/pdfs/uprava/financijska-izvje%C5%A1%C4%87a/2022/Allianz_Hrvatska_2022_hrv.pdf)

[izvje%C5%A1%C4%87a/2022/Izvjesce_o_solventnosti_i_financijskom_stanju_za_2022.godinu.pdf](#) (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)

7. Andrijašević, S., Petranović, V. (1999). *Ekonomika osiguranja*. Zagreb: Alfa
8. Croatia osiguranje (2021). Godišnje izvješće za 2020. godinu. Dostupno na: https://kompanija.crosig.hr/media/uploads/godi%C5%A1nje_izvje%C5%A1%C4%87e_za_2020.godinu.pdf (pristupljeno: 27. travanja 2023.)
9. Croatia osiguranje (2021). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2020. godinu. Dostupno na: https://kompanija.crosig.hr/media/uploads/izvje%C5%A1%C4%87e_o_solventnosti_i_financijskom_stanju_za_2020.godinu.pdf (pristupljeno: 25. travnja 2023.)
10. Croatia osiguranje (2022). Godišnje izvješće za 2021. godinu. Dostupno na: https://kompanija.crosig.hr/media/uploads/co_fi_2021_final_hrv.pdf (pristupljeno: 26. travanja 2023.)
11. Croatia osiguranje (2022). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2021. godinu. Dostupno na: https://kompanija.crosig.hr/media/uploads/sfcr_co_d.d.2021.pdf (pristupljeno: 26. travanja 2023.)
12. Croatia osiguranje (2023). Godišnje izvješće za 2022. godinu. Dostupno na: https://kompanija.crosig.hr/media/uploads/co_godi%C5%A1nje_izvje%C5%A1%C4%87e_2022_s_izvje%C5%A1%C4%87em_neovisnog_revizor_final.pdf (pristupljeno: 26. travnja 2023.)
13. Croatia osiguranje (2023). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2022. godinu. Dostupno na: https://kompanija.crosig.hr/media/uploads/sfcr_co_d.d.2022_potpisan.pdf (pristupljeno: 26. travanja 2023.)
14. Ćurak, M., Jakovčević, D. (2007). *Osiguranje i rizici*. Zagreb: RRiF plus d.o.o.
15. Generali osiguranje (2023). Izvješća. Dostupno na: <https://www.generali.hr/izvjesca> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
16. Generali osiguranje (2023). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju. Dostupno na: <https://www.generali.hr/izvjesce-o-solventosti-i-financijskom-stanju> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)

17. HANFA (2014). Godišnje izvješće za 2014. godinu. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42617> (pristupljeno: 23. travnja 2023.)
18. HANFA (2019). Osiguranje. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42496> (pristupljeno: 25. travnja 2023.).
19. HANFA (2023). Publikacije. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/publikacije/> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
20. Hrvatski ured za osiguranje (2023). Statistika. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/statistika> (pristupljeno: 29. travnja 2023.)
21. Jaishi, B., Poudel, R. L. (2021). Impact of Firm Specific Factors on Financial Performance: A Comparative Study of Life and Non-Life Insurance Companies in Nepal”, *Prithvi Academic Journal*, 4, pp. 39–55. doi: 10.3126/paj.v4i0.37014. Dostupno na: <https://www.nepjol.info/index.php/paj/article/view/37014> (pristupljeno: 08. svibnja 2023.)
22. Klasić, K., Andrijanić, I. (2013). Osnove osiguranja: načela i praksa. Zagreb: TEB – poslovno savjetovanje d.o.o.
23. Uniqa osiguranje (2021). Godišnje izvješće za 2020. godinu. Dostupno na: <https://www.uniqa.hr/UserDocsImages/dokumenti/fin-izvj/2020/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20za%202020.pdf?vel=4855602> (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
24. Uniqa osiguranje (2021). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2020. godinu. Dostupno na: https://www.uniqa.hr/UserDocsImages/dokumenti/fin-izvj/2020/UNIQA_SFCR-2020.pdf?vel=2124281 (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
25. Uniqa osiguranje (2022). Godišnje izvješće za 2021. godinu. Dostupno na: <https://www.uniqa.hr/UserDocsImages/dokumenti/fin-izvj/2021/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20za%202021.pdf?vel=5894120> (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)
26. Uniqa osiguranje (2022). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2021. godinu. Dostupno na: <https://www.uniqa.hr/o-nama/uniqa-osiguranje/izvjesca-o-solventnosti/izvjesce-o-solventnosti-i-financijskom-stanju-za-2021-godinu/4286> (pristupljeno: 02. svibnja 2023.)

27. Uniqa osiguranje (2023). Godišnje izvješće za 2022. godinu. Dostupno na: <https://www.uniqa.hr/UserDocsImages/dokumenti/fin-izvj/2022/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20za%202022.pdf?vel=1349286> (pristupljeno: 02.svibnja 2023.)
28. Uniqa osiguranje (2023). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2022. godinu. Dostupno na: https://www.uniqa.hr/UserDocsImages/dokumenti/fin-izvj/2022/UNIQA_SFCR-2022.pdf?vel=2250903 (pristupljeno: 02.svibnja 2023.)
29. Vaughan, E. i Vaughan, T. (2000). Osnove osiguranja: upravljanje rizicima. Zagreb: Mate d.o.o.
30. Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. (2021). Godišnje izvješće za 2020. godinu. Dostupno na: <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/financijski-izvjestaji/izvjestaji-za-2019/2020/wiener-osiguranjehrv31122020signed.pdf> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
31. Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. (2021). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2020. godinu. Dostupno na: <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/financijski-izvjestaji/izvjestaji-za-2019/2020/wiener-osiguranjesfcr2020.pdf> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
32. Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. (2022). Godišnje izvješće za 2021. godinu. Dostupno na: <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/financijski-izvjestaji/2021/wiener-osiguranjegodisnje-izvjesce-za-2021-godinu.pdf> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
33. Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. (2022). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2021. godinu. Dostupno na: <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/financijski-izvjestaji/2021/izvjesce-o-solventnosti-i-financijskom-stanju.pdf> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
34. Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. (2023). Godišnje izvješće za 2022. godinu. Dostupno na: <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/financijski-izvjestaji/2022/wiener-osiguranjehrv31122022final.pdf> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)

35. Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. (2023). Izvješće o solventnosti i financijskom stanju za 2022. godinu. Dostupno na: <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/financijski-izvjestaji/2022/wiener-osiguranjesfcr2022final.pdf> (pristupljeno: 28. travnja 2023.)
36. Zakon o obveznim odnosima. Narodne novine d.d. br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22 (2005). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/75/Zakon-o-obveznim-odnosima> (pristupljeno: 25. travnja 2023.)
37. Zakon o osiguranju. Narodne novine d.d. br. 30/15, 112/18, 63/20, 151/22 (2005). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju> (pristupljeno: 26. travnja 2023.)
38. Zanghieri, P. (2009). Efficiency of European Insurance Companies: Do Local Factors Matter? Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1354108> (pristupljeno: 07. svibnja 2023.)

Popis slika

Slika 1. Struktura premije osiguranja	4
Slika 2. Sudionici u osiguranju	7
Slika 3. Vrste životnih osiguranja	9

Popis tablica

Tablica 1. Struktura i relativno značenje financijskih institucija u Republici Hrvatskoj u 2021. godini	11
Tablica 2. Ulaganja društava za osiguranje u 2021. godini	12
Tablica 3. Ključni pokazatelji osiguranja u segmentu neživotnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine	12
Tablica 4. Ključni pokazatelji tržišta osiguranja u segmentu životnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine	13
Tablica 5. Osiguravajuća društva u Republici Hrvatskoj, poslovi osiguranja koje pružaju i udio u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u 2022. godini	14
Tablica 6. Udio odabranih osiguravajućih društava u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji u segmentu neživotnih osiguranja u razdoblju od 2020. do 2022. godine.	18
Tablica 7. Promjena bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava u odnosu na 2020. godinu	20
Tablica 8. Povrat na imovinu promatranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja	24
Tablica 9. Kombinirani razmjer odabranih osiguravajućih društava u segmentu neživotnih osiguranja	25
Tablica 10. Udio promatranih osiguravajućih društava u ukupnoj bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja	26
Tablica 11. Povrat na imovinu analiziranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja	30

Popis grafikona

Grafikon 1. Iznos bruto zaračunate premije neživotnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava u promatranom razdoblju (u kn).....	19
Grafikon 2. Udio promatranih osiguravajućih društava u bruto zaračunatoj premiji neživotnih osiguranja prema vrstama osiguranja u 2022. godini.....	21
Grafikon 3. Ostvareni financijski rezultat u segmentu neživotnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava (u kn).....	23
Grafikon 4. Iznos bruto zaračunate premije analiziranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja (u kn).....	27
Grafikon 5. Udio promatranih osiguravajućih društava u bruto zaračunatoj premiji životnih osiguranja prema vrstama osiguranja u 2022. godini.....	28
Grafikon 6. Ostvareni financijski rezultati analiziranih osiguravajućih društava u segmentu životnih osiguranja (u kn).....	29

Prilozi

Prilog 1. Udjeli pojedine vrste neživotnog osiguranja u zaračunatoj bruto premiji neživotnih osiguranja za svako promatrano osiguravajuće društvo u 2022. godini

	Croatia osiguranje	Allianz osiguranje	Wiener osiguranje	Generali osiguranje	Uniqa osiguranje
Osiguranje od nezgode	4,16%	6,11%	10,42%	3,55%	8,25%
Zdravstveno osiguranje	15,33%	8,51%	5,38%	3,07%	13,94%
Osiguranje cestovnih vozila	16,74%	16,88%	13,64%	11,87%	15,55%
Osiguranje tračnih vozila	0,07%	0,29%	0,06%	0,00%	0,00%
Osiguranje zračnih letjelica	0,18%	0,05%	0,04%	0,02%	0,00%
Osiguranje plovila	1,38%	0,73%	0,26%	3,99%	4,03%
Osiguranje robe u prijevozu	0,66%	1,09%	1,35%	0,19%	0,29%
Osiguranje od požara i elementarnih šteta	10,45%	20,54%	22,16%	9,38%	10,56%
Ostala osiguranja imovine	19,85%	8,11%	4,05%	0,00%	8,21%
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	21,46%	15,36%	26,27%	24,61%	16,18%
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	0,09%	0,05%	0,00%	0,03%	0,00%
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	0,30%	0,41%	0,42%	0,61%	0,83%
Ostala osiguranja od odgovornosti	4,86%	16,41%	9,81%	2,59%	5,21%
Osiguranje kredita	0,54%	0,25%	1,69%	36,77%	12,45%
Osiguranje jamstava	0,07%	0,00%	0,00%	0,00%	0,12%

Osiguranje raznih financijskih gubitaka	3,04%	1,94%	2,86%	1,55%	2,60%
Osiguranje troškova pravne zaštite	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%
Osiguranje pomoći (asistencija)	0,81%	3,27%	1,58%	1,78%	1,74%

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Prilog 2. Postotne i relativne promjene financijskog rezultata u odnosu na baznu godinu u segmentu neživotnih osiguranja

	2020. (u kn)	Relativna promjena 2021./2020. (u kn)	Postotna promjena 2021./2022.	Relativna promjena 2022./2020. (u kn)	Postotna promjena 2022.
Croatia osiguranje	206.822.000	118.493.000	57,29%	48.859.000	23,62%
Allianz osiguranje	10.201.422	56.403.378	552,90%	70.082.578	686,99%
Wiener osiguranje	20.457.000	16.024.000	78,33%	3.334.000	16,30%
Generali osiguranje	- 3.645.000	25.769.000	-706,97%	30.673.000	-841,51%
Uniq osiguranje	7.433	9.105	122,49%	4.631	62,30%

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Prilog 3. Promjena bruto zaračunate premije životnih osiguranja odabranih osiguravajućih društava u odnosu na 2020. godinu

	2020. (u kn)	Relativna promjena 2021./2020. (u kn)	Postotna promjena 2021./2022.	Relativna promjena 2022./2020. (u kn)	Postotna promjena 2022.
Croatia osiguranje	453.598.000	- 9.583.000	-2,11 %	- 150.453.000	-33,17 %
Allianz osiguranje	379.867.108	57.518.137	15,14 %	192.132.892	50,58 %
Wiener osiguranje	521.212.000	118.818.000	22,80 %	114.347.000	21,94 %
Generali osiguranje	194.250.000	63.182.000	32,53 %	- 15.792.000	-8,13 %
Uniqa osiguranje	176.552.718	- 5.274.022	-2,99 %	- 1.368.825	-0,78 %

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Prilog 4. Udjeli pojedine vrste životnog osiguranja u ukupnoj zaračunatoj premiji životnih osiguranja pojedinog osiguravajućeg društva u 2022. godini

	Croatia osiguranje	Allianz osiguranje	Wiener osiguranje	Generali osiguranje	Uniqa osiguranje
Životna osiguranja	95,49%	88,70%	96,35%	91,09%	67,12%
Rentno osiguranje	1,39%	0,31%	0,06%	0,00%	0,12%
Dopunska osiguranja uz osiguranje života	3,12%	10,84%	2,92%	8,82%	3,78%
Osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	0,00%	0,15%	0,67%	0,09%	28,98%

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava

Prilog 5. Iznosi relativne i postotne promjene financijskog rezultata u odnosu na baznu godinu u segmentu životnih osiguranja

	2020. (u kn)	Relativna promjena 2021./2020. (u kn)	Postotna promjena 2021./2020.	Relativna promjena 2022./2020. (u kn)	Postotna promjena 2022./2020.
Croatia osiguranje	22.767.000	- 13.969.000	-61,36 %	34.355.000	150,90 %
Allianz osiguranje	44.115.126	- 4.169.739	-9,45 %	3.488.874	7,91 %
Wiener osiguranje	19.566.000	- 8.129.000	-41,55 %	- 42.799.000	-218,74 %
Generali osiguranje	- 1.480.300	- 13.805.700	932,63 %	- 28.764.700	1943,17 %
Uniqa osiguranje	16.919	- 3.176	-18,77 %	- 68.192	-403,05 %

Izvor: izrada autora prema financijskim izvještajima osiguravajućih društava